STOCKHOLMS VANDRAREFÖRENING
100 ÅR

1913 – 2013

VANDRINGSLEDARE 2012

Vandringsledare 2012
På framsidan

Peter Frykstedt
Anna Holmer
Karin Wahlqvist
Ilse Lindahl
Gunvor Stenbeck
Sten Johnson
Eva-Karin Hellberg
Maria Nyberg
Kenneth Abbt
Jan Boman
Barbro Haglund
Inger Krans
Torsten Wallin
Irma Holmberg
Aina Dahlstedt
Kristiina Keskitalo
Leena Väänänen
Lilian Li
Gunilla Laurell
Raimo Heinonen
Karin Sewik
Marianne Möller
Mona Dahlström
Anne-Marie Rosvall
Lillemor Carlsson
Barbro Holmberg
Rolf Rosenblüth
Margareta Peiram
Kerstin Spjut
Kerstin Mellgren

Vandringsledare 2012
På baksidan

Lars-Owe Andersson
Gunilla Edberg
Olle Ohlsén
Sven-Olov Andersson
Rolf Sjöström
Einar Engström
Inger Melberg
Hans -Hägg
Kerstin Schröder
Lennart Navell
Tom Arvidsson
Lena Fridstrand
Bernt Haglund
Gun Carlberg
Thomas Lindegren
Marie Jelinek
Anita Lindström
Per Löbel
Inga-Britt Qvarnström
Raili Oja
Pirkko Johansson
Wanja Bergqvist
Irma Stevelind
Barbro Loogna
Ulla Rosén
Caleb Isacson
Barbro Engman
Helene Oslob

Ledare 2012, ej med på bilden: Björn Ahlstedt, Ove Axelsson, Solweig Borgman, Christian Borgström, Mats Gullberg, Hanne Hagemeister, Terttu Koivula, Eva Löfdahl, Gösta Palmquist, Christer Rosell, Anita Thor, Hans Wiklund , Kerstin Fruchter, Karin Hansson och Yvonne Lyth

foto Christian Borgström

Redaktionskommitté
Lena Vannesjö, Gunvor Stenbeck, Marianne Möller, Kerstin Fruchter, Peter Frykstedt

Övriga medverkande
Anna Holmer, Kerstin Mellgren, Anders Ljungman, Kjell Gustavsson

Omslagsfoto: Anders Ljungman

Layout
Astrid Waleij

© 2013 Författarna och Stockholms Vandrareförening
Tryck Åtta.45 Tryckeri AB

Innehållsförteckning

		sid
Historik		
1	Stockholms Vandrareförening 100 år	4
2	Årskrönika	5
3	Föreningens första 25 år, utdrag ur minneskriften från 1938	8
4	Den första vandringen 1913, utdrag ur minnesbladet 1923	10
5	Ordförande	11
Vandringar		
6	Våt och kall men med sång	13
7	Kramp, svett och tårar	14
8	Från Eskilstuna för en nattvandring 2008	15
9	Kvällsvandring med Eira	16
10	Utflykter i Stockholms skärgård 2002-2012	16
11	En tågmästare kan betyda mycket	18
Att vara vandringsledare		
12	Att vara vandringsledare – Arne Hjelm	19
13	40 år som vandringsledare – Christer Rosell	20
14	Söderköping och hemsidan hör numera ihop	21
15	En vandring blir till	22
16	Säg ja till Leena!	23
Resor		
17	Påskfärder	24
18	Filmjölken hölls kall i kölsvinet	26
19	Vandringsresor i Europa – 13 stycken för min del	27
20	Vandringsresa till Kalifornien	28
21	Vandrings- och kulturresa till Frankrike 2009	30
22	Rapport från resan till Österlen 2012	31
Vandrareföreningens betydelse		
23	Kan ”att vandra” bli ett beroende?	32
24	Kropp, själ, motion och kultur hör ihop	32
25	Vandringsminnen från 1999	33
26	Framåtblickar	34
27	Statistik	35

01 Stockholms Vandrareförening 100 år

Nytt levnadssekel stundar. Ja, inte för alla men däremot för vår egen Stockholms Vandrareförening (VF). I den här jubileumsskriften försöker vi ge en bred exposé över föreningens första hundra år. Mycket av vad som timat finns med, men självfallet finns det massor av outnyttjat stoff och skälet till att det inte medtagits är det helt uppenbara – utrymmesbrist.

Föreningen bildades alltså 1913 av några mycket framsynta personer. Att det alltid funnits initiativtagare och föregångsmän vet vi, men det skulle vara väldigt intressant att veta hur det kom sig att de kunde få med sig så pass många som ett 60-tal män och kvinnor på den första vandringen i ur och skur. Om just den epokgörande vandringen kan man läsa längre fram i den här skriften. Den skildringen är så passroande att vi haft och har den med på vår hemsida – www.vandra.org.

Vad hände mera under 1913? Ja, förutom krig på Balkan som gav föraningar om första världskriget som började året därpå så infördes t.ex. allmän folkpension i Sverige med 195 kr per år. Det motsvarar numera omkring 9 000 kronor. Svensken G Sundbäck fick patent på sin briljanta uppfinning blixtlåset. Internationella friidrottsförbundet bildades och officiella världsrekord infördes. Och som en liten kuriositet kan nämnas att i Stockholm började hattnålsskydd säljas på spårvagnarna som skydd för intillsittande passagerare! Vidare föddes och dog naturligtvis ett antal inhemska och utländska bemärkta män och kvinnor.

Föreningen hade länge något eller några hundratal medlemmar. Under 1960-70-talen gick dock utvecklingen snabbt mot väsentligt ökat medlemsantal, i hög grad därför att intresset för motion och inte minst vandringar i skog och mark i Stockholms vackra omgivningar ständigt tilltog. Tyvärr har det alltid varit svårt att locka yngre årgångar till föreningen och det har inte blivit bättre på senare tid. Det är väl det enda orosmoln som finns på Vandrareföreningens himmel för närvarande, men lika lite som man kunde förutspå utvecklingen för hundra år sedan så kan vi göra det i dag. Framtiden kan mycket väl innebära att vi får en positiv utveckling av medlemsantalet och då även inkluderande män och kvinnor som är 50 minus. Med den förhoppningsvis inte alltför verklighetsfrämmande framtidsvisionen önskar jag alla nuvarande och kommande medlemmar stimulerande läsning av den nu föreliggande jubileumsskriften.

foto: Britt Bäverö

foto: Marianne Möller

Christian Borgström, ordförande

02 Årskrönika 1913 – 2013

Den **13 april 1913** anordnar ”Svenska sällskapet för frilufts- och kroppsvård” en vandring där allmänheten inbjuds. Vandringen går i Nackaterrängen med ett 60-tal deltagare. Herrar i stärkkrage och plommonstop och damer i svepande kjolar, högklackade knäppkängor och med bredbrättade hattar. På vissa ställen pulsar man i snö.

Detta är provvandringen och under vandringen bestämmer man sig för att fortsätta med vandringar. Så föds Stockholms Vandrareförening!
Medlemsantalet uppgår första året till 115 medlemmar och avgiften är en krona.

1920 och -30 talen Man förlägger ofta rasten till någon stuga, där ”en intendent” och dennes medhjälpare får koka kaffe. Ibland går man på konditori. På trettitalet blir utomhusraster vid öppen eld vanligare. Vandringar på sön- och helgdagar utökas till långfärder med övernattning. Målen är ofta Svenska turistföreningens vandrarhem eller raststugor, som Dåtorp, Påta, Holmen, Sätra, Domarudden, Tyresta eller Ålberga, alla numera nedlagda. Sommartid har man även cykelutfärder och på vintern skidturer.

1932 På initiativ av Stockholms Vandrareförening börjar SJ med utflyktståg, även kallade sporttåg. Ansvariga för initiativet är Gerhard Tauvon och Conrad Åhlberg, ordförande och vice ordförande under ett tjugotal år fram till 1935 och föreningens första hedersmedlemmar.

1935 Orientering är en återkommande verksamhet i föreningens historia och man startar instruktionsgrupper för att lära medlemmarna orientering.

1936 sätter även Stockholm–Nynäs Järnvägs AB in ett par söndagståg, som lämpar sig att åka med om man vill komma ut i naturen.

1938 skiftas logtyper

1940-talet Vandrareföreningen deltar i den nystartade Fältsportföreningen genom att ställa ledare till förfogande vid olika vandringar. Stockholms stads Idrotts- och Friluftsstyrelse anordnar kurser för naturvärnare, där många av föreningens medlemmar deltar. På vandringarna får man lära sig skogs- och naturskydd.
Föreningen anordnar själv exkursioner för att lära ut om växter och naturvård med Folke Thörn, samt även fågelexkursioner. Kända ciceroner som Sten Bergman och Nils Dahlbeck har deltagit. Antalet cyklister fördubblas också under den här perioden.

1945 Föreningens första fjällfärd går till Jämtland. Erik Ahlstrand reser i mitten på augusti med åtta deltagare och Sture Palm veckan efter med nio.
Man börjar med två vandringar på söndagarna, en kortare och en mer krävande.

1948 Medlemsantalet uppgår nu till 338 och det året arrangeras 53 dagsvandringar fördelade på 49 vandringsdagar. Dubbla vandringar anordnas fyra gånger under hösten och under våren. Midsommarfärden går till Finnhamn, nyöppnad av Stockholms Stads Idrotts- och Friluftsstyrelse. Mellan 1952 och 1963 leder Gunne Birke midsommarfärder dit. Fågelexkursioner förekommer vid två tillfällen.

Föreningen firar 35-årsfest på Sportpalatset med 119 deltagande medlemmar.
Påskfärden går till Rämshyttan och samlar 39 vuxna deltagare.
Pingsten tillbringar 22 VF:are på Ekensbergs gamla slott. Kräftfest hålls på Hellasgården. Den traditionella orienteringen i oktober samlar 57 deltagare. Luciavandringen går till Herrgårn i Björknäs med 113 deltagare. Från Tegelbacken har man kvällsvandringar under juli och augusti.

1949 Föreningens första fjälltur på skidor går till Bruksvallarna på påsken och samlar 39 deltagare. Sommarsöndagar anordnas cykelturer.

1950 Pingstfärden går till Nåttarö. Färdintendenter avskaffas.

1953 Vandrareföreningen har nu 440 medlemmar. Stockholms Stads Idrotts- och Friluftsfrämjande överlåter torpet Paradiset inom Lissmas friluftsreservat till Friluftsfolkets Samarbetskommitté. De anslutna organisationerna svarar för stugans öppethållande under lör- och söndagar. Stockholms Vandrareförening svarar för stugans öppethållande under

cirka tio helger per år och deltar i städ- och röjningsarbete vår och höst fram till 2000-talet då Paradiset övergår i Hanvedens Vänners regi.
”George Wiklanders bussturer” startar. George Wiklander, vice ordförande under 1950-1971, anordnar bussutflykter med övernattning under allhelgonahelgerna varje år, fram till 1985. Man besöker Åkers Styckebruk, Tullgarn, Kolmården och Malmköping. Vid besöket i Malmköping åker man till Harpsund, där man får en kort guidning av Tage Erlander.

1957 Folke Svensson blir föreningens ordförande och förblir det i 24 år. Han och hans hustru Marianne gör mycket för föreningen och leder bl.a. åtskilliga vandringsresor fram till mitten av 90-talet. Marianne är sekreterare och senare klubbmästare ända fram till sin död 2012.

1958 Fågelexkursioner återupptas med morgon- och kvällsutflykter, mycket p.g.a. dåvarande ordförande Folke Svenssons stora fågelintresse.

1963 Föreningen har 720 medlemmar. Fågelvandring varje vår och försommar från 1963 t.o.m. 1996.

1964 Kristi Himmelsfärdsdagsvandringarna startas av Ingemar Tern och Styrbjörn Gadh. Dessa s.k. vildmarksturer i svårframkomlig och delvis orekognoscerad terräng genomförs under många decennier. Besökta områden är Kolmården, Tiveden och Kilsbergen. Torsten Welander tar på 70- talet över vandringarna, som med tiden blir lite mindre krävande. Han fortsätter leda ända till 2003.

1965 Skärgårdsturer, med Möjabon KB Fogelström och hans fisketrålare SM 181, genomförs varje sommar under ett par decennier och med ett 15-tal deltagare varje gång. Allt är enkelt och man övernattar i tält. Initiativtagare är även här Ingemar Tern och Styrbjörn Gadh.
VF-Nytt blir gult detta år.

1966 Den första utlandsresan arrangeras. Det är fyra medlemmar som åker tåg till Italien. Midsommar firas i Paradiset med nattvandring till Tornberget, en vandring på tre timmar. Midsommar firas sedan så i ett par års tid. Deltagarantalet varierar mellan 27 och 46.

1967 Uno Karlsson gör sin första fjällresa. Han arrangerar sedan fjällresor i tjugo år, de flesta under hösten men man gör även ett par vinterresor och en julresa.

1970- talet

Föreningen får fler medlemmar och andelen pensionärer ökar. Ökningen kan säkert till lika delar tillskrivas SL-kortet, gröna vågen och ett allmänt hälsotänkande. Många vandringsleder i Stockholmsområdet tillkommer, som Sörmlandsleden från Björkhagen till Kolmården, Roslagsleden och Upplandsleden.

1972 Utlandresa görs med flyg till Italien och Gardasjön, varifrån man gör utflykter, 28 deltagare.

1976 Onsdagsvandringarna startas av Anna-Lisa Hallström. De ska vara högst 10 km och inte gå fortare än tre km per timme.
Föreningen får tillgång till lokal på Fältöversten, där man håller årsmöte och har klubbaftnar tre till fyra gånger om året.

1980-talet

Detta är en mycket aktiv period i föreningens historia.

1980 har föreningen cirka 1 000 medlemmar.

1981 Torsten Welander efterträder Folke Svensson som ordförande. Den första bussresan till Alperna med Gösta Lagerfelt som reseledare går till Dolomiterna. Skärgårdsvandringar i sin nuvarande form tar sin början.

foto: Barbro Markefelt

1983 Åker man till Tyrolen med Gösta Lagerfelt

1985 Åker man till Holland med den s.k. waddenvandringen - vandring på havsbotten under ebb.

1986 Åker man till Skottland.

1987 görs den stora Europaresan.
Man gör 15 båtturer i Stockholms skärgård. Anna-Lisa Hallström är en av flera engagerade ledare. Det är ett snörikt år och femton skidturer görs.

1988 Vandrareföreningen har nu 70 vandringsledare! Det görs en resa med flyg till Madeira. Två skidutflykter ordnas men sedan upphör skidåkandet.

1990-tal

1991 Bussturer i Wiklanders anda med både kulturellt innehåll och vandring återupptas - nu som dagsutflykter. De fortsätter i tio års tid med Folke och Marianne Svensson som ledare.

1993 VF byter logotype. Kerstin Haagen designar ett rockmärke i me-

tall och ett i tyg.

1997 Resa till Kalifornien med med 27 deltagare genmförs under ledning av Caj och Carin Lindén, med vandringar till bl.a. Yosemite National Park.

foto: Nils Törnqvist

1998 är ett toppår i föreningens historia i alla avseenden. Föreningen har 1 398 medlemmar, det högsta antalet någonsin.

Utöver de sedvanliga vandringarna rapporteras tre fågelexkursioner, fyra olika orienteringstillfällen där ett tiotal deltar. Årsvandringen det året lockar 107 deltagare. Mats Gullberg leder 12 juni en nattvandring med sju deltagare från Haninge till Paradiset i Huddinge. En midsommarnattsvandring leds av Lars Walldén. Påskresa med makarna Svensson till Fiskeboda kursgård vid Hjälmaren med 49 deltagare. Kristi Himmelsfärdshelgen tar Hedvig och Torsten Welander med sig 33 deltagare till Blekinge. Christer Rosell far i september till Härjedalen med en grupp på nio. Marion Glassing och Börje Runsäther arrangerar en resa till Zakopane i Polen. Fem mycket välbesökta klubbaftnar anordnas och klubbaftnarna flyttas till bygdegården Anna Whitlock på Eriksbergsgatan.

2002 Antal medlemmar är 1 278 och antal vandringar 188, inklusive 14 skärgårdsvandringar. Övrig verksamhet: Sex klubbaftnar och en slink-in afton på restaurang.

2003 Antal medlemmar 1 186. Gunnel Friberg blir föreningen första kvinnliga ordförande.

2005 Under augusti ordna Rudolf Törlind och Birgitta Persson en resa till Fårö. Gruppen bor i Sudersands stugby och tag sig till fots och med buss runt ön.

2006 I slutet av juli ordnar Amira Veronardi en resa på några dagar till Nötö, en liten ö i Åbo skärgård. Gruppen guidas runt ön med den skiftande naturen. I mitten av september ordnar Torsten Welander en vandringsresa till Vallbo Fjällgård i närheten av Vålådalen.

2007 VF får besök av ett antal vandrare från Bordeauxtrakten i Frankrike, besöket förmedlat av en svenska bosatt i samma trakt. Ulla Blumenberg leder en vandring på 15 km på Bogesundslandet.

foto: Jan Boman

2008 och **2009** provar man på ridning på islandshästar med ett 20-tal deltagare vardera.

2009 En grupp VF:are åker till Bordeauxtrakten och mottas där med stor gästfrihet och ett digert program.

2010 Ett tjugotal vandrare far i augusti till Burgsvik på södra Gotland med Jan Rygaard och Ove Axelsson som arrangörer.

2011 Antal medlemmar 877. Medlemsantalet sjönk när avgiften höjdes till 150 kronor. Antalet vandringar når nytt rekord, 193 med sammanlagt 3793 deltagare! Två fågelexkursioner arrangeras den ena med Sylvia och Lars-Gunnar Jarl. Den andra med ornitologen Klas Karp. Kerstin Schröder tar emot ett trettiotal deltagare vid en dagsutflykt till sitt sommarställe på Eckerö. Eckeröbesöket görs även 2012.

2012 Vandringsresa till Österlen anordnas i maj av Anne-Marie Rosvall med 33 deltagare. Christer Rosell leder Kristi Himmelsfärdshelgen en resa för ett tiotal långvandrare till Nävekvarn. Föreningen har detta år 849 medlemmar, av dessa är 70 vandringsledare. Det är nästan 10 %.

Kerstin Fruchter

foto: Britt Ahlstedt

foto: Viveka Söderström

03 Föreningens första 25 år, utdrag ur minnesskriften från 1938

Gerhard Tauvon citeras

” Det har ansetts vara av intresse för läsarna av denna minnesskrift att erhålla en liten återblick över det sätt, på vilket föreningen under den gångna tiden utövat sin verksamhet. Mycket har därunder bibehållit sig tämligen oförändrat. Annat åter har undergått mer eller mindre genomgripande förändringar.

I stort sett oförändrade äro huvudgrunderna för föreningens verksamhet. Beträffande dessa torde tillräckligt vara sagt i övriga delar av minnesbladet. Jag vill därför här inskränka mig till att beröra en del sådana förhållanden, där det är skillnad mellan förr och nu.

Under de tidigare åren fortgingo vandringarna såsom vanligt även under sommaren.

Med tiden blev emellertid anslutningen under sommaren, särskilt högsommaren, allt mindre. Man upphörde därför så småningom med att i vanlig ordning annonsera färderna under denna årstid. Dessa blevo mera inriktade på bad än på vandring och fingo därför benämningen badfärder. Under senare år har under tiden mellan midsommar och mitten av augusti färderna helt och hållet inställts.

Förr voro färderna i allmänhet förlagda närmare staden än nu. Förändringen har föranletts av den tilltagande bebyggelsen nära staden och delvis av de förbättrade kommunikationerna, särskilt busslinjerna.

Då statens järnvägar år 1932 började med sina utflyktståg, skedde detta i samverkan med Vandrareföreningen, som också under den första tiden begagnade sig av dessa tåg för att komma till mera avlägsna trakter. Detta varade emellertid ej länge. Utflyktstågen gå ju numera till för Vandrareföreningen i regel allt för avlägsna orter.

Den nu vanliga gruppindelningen, vilken sker för att tillmötesgå olika önskemål ifråga om vandringens svårighetsgrad, förekom sällan under de första åren.

Förr hölls vanligen huvudrasten särskilt under den kallare årstiden i något privathem, där föreningens fungerande intendent, alltid en dam, kokade kaffe åt deltagarna. För att ha detta färdigt i tid måste intendenten i allmänhet infinna sig på rastplatsen långt före kamraterna. Numera ha raster i privata hem blivit sällsynta; och när de förekomma, medföra deltagarna i regel själva termosflaskor med kaffe eller annan dryck. Oftare än förr hålles numera rasten å en för allmänheten tillgänglig serveringslokal. Det är numera vanligare än förr att under höst och vår hålla huvudrast utomhus. Även under vintern ha dylika utomhusraster förekommit.

Under de första åren samlades föreningen på sommaren varje onsdagskväll kl. 1/2 8 utanför Bellmansro, varifrån en vandring företogs på Djurgården. Sedan var det många år, då inga andra kvällsutflykter förekommo än de skidfärder, som någon gång improviserades och tillkännagåvos närmast föregående söndag. Fr.o.m. våren 1926 har emellertid föreningen regelbundet haft kvällsutflykt varje torsdag kväll under sommaren. Numera ordnas dylika utflykter även under andra årstider, vanligen dock endast en gång i månaden.

Helgfärder med övernattning 1-4 dygn, ha särskilt under påsk och pingst samt stundom under trettondagshelgen och midsommar förekommit alla år under föreningens tillvaro, dock med en viss avmattning åren 1917-1922. Under de allra första åren togs vanligen nytt kvarter för varje natt. Sedermera har man under hela färden begagnat samma kvarter, vanligen ett pensionat.

Bland deltagarna har städse funnits folk av olika åldrar. Genomsnittsåldern torde emellertid under årens lopp ha stigit icke så litet. Under det att i början de flesta deltagarna nog voro under 30 år, torde genomsnittsåldern nu ligga mellan 30 och 40 år. Damerna ha i allmänhet varit i majoritet, vilket till en del torde bero på att många män ägna sig åt landstorm, skytte, idrott m.m. dyl.

Deltagarnas personliga utrustning var i början ej på långt när så praktisk, som den numera i allmänhet är. Då såg man ofta manliga deltagare, klädda i stärkkrage, plommonstop och galoscher, samt damer med boa, muff och snubbelkjol.

Unison sång förekom rätt mycket under de första åren. Så småningom vaknade intresset för körsång, och en särskild sångförening bildades, men den lät sällan höra sig och upphörde ganska snart med sin verksamhet. Därmed togs emellertid för lång tid framåt död på den unisona sången, som först på senare år återkommit i gång.

Conrad Åhlberg Gerhard Tauvon

De första åren hade föreningen en egen liten orkester, och instrumentalmusik förekom då stundom på vandringarna.
Dans förekom ej under den första tiden men däremot i stor omfattning danslekar. Längre fram började dans förekomma litet emellanåt, dels vid samkvämen och dels på rastställena, särskilt under helgfärderna.

En god reklam för sin verksamhet har föreningen erhållit genom tid efter annan återkommande, vanligen på intervjuer grundade tidningsartiklar. Särskilt må erinras om den synnerligen värdefulla reklam, som erhölls genom att Aftonbladet från hösten 1922 under åtskilliga år varje vecka innehöll en artikel, vanligen med kartskiss, om föreningens färd nästföljande söndag.
Till upplysning angående föreningens verksamhet utgåvos för ett vart av dess 14:e och 15 :e verksamhetsår en tryckt minneslista, innefattande färdkalender och förteckning över ledamöter. Fr.o.m, det 16:e verksamhetsåret har varje år utgivits en kalender, som dessutom innehållit förteckning över funktionärer samt styrelse och revisionsberättelser ävensom, fr.o.m. det 19:e verksamhetsåret, en P. M. för deltagare i föreningens färder. I färdkalendern har för ett år framåt ledare angivits för varje särskild färd. Tidigare var det ofta omöjligt att engagera ledare för längre tid framåt.
Vid föreningens tioårsjubileum år 1923 utgavs ett särskilt minnesblad.

Föreningens fortbestånd har ett par gånger varit allvarligt hotat. Första gången var detta redan hösten 1913, då en ganska häftig strid utbröt mellan olika meningsriktningar. Andra gången var det, då under åren omkr. 1920 den ekonomiska krisen och den därmed följande arbetslösheten ävensom spanska sjukan medförde en stark nedgång i deltagarefrekvensen.

En verksamhet, liknande Vandrareföreningens, har tidigare utövats av Kulturella ungdomsrörelsen och även av Arbetarnas bildningsförbund. Under senare år har dylik verksamhet i stor skala upptagits först av Svenska Dagbladet och sedermera av Skidfrämjandet samt även av Cykelfrämjandet, Cykelkedjan och en del andra sportföreningar. Detta torde vara huvudorsaken till den nedgång i Vandrareföreningens medlemsantal och i deltagarefrekvensen som framgår av efterföljande statistik.”

04 De fem första vandringarna 1913

utdrag ur minnesbladet 1923

” Söndagen den 13 april anordnades en ”provvandring” i stadens omnejd med syftemål att, om idén vann anklang, få till stånd en vandrareförening för Stockholm. Samlingen var utsatt till kl. 9 på söndagsmorgonen vid Saltsjöbanans station, Stadsgården, och ett 60-tal personer hade infunnit sig. Avresan skedde kl. 9.20 med tåg till Nacka station, därifrån färden, under ledning av löjtnant Ehrnfelt, var ämnad att tagas i terrängpartiet söder om Nacka och med hemfärd från Saltsjö-Duvnäs station. Vid framkomsten till Nacka höll färdledaren ett kort hälsningstal, vari han framhöll nyttan och nöjet av fotvandringar och särskilt betonade fördelen att se sig omkring och få vaken blick för naturens skönhet. Därpå berörde han med några ord frågan om den lämpligaste klädedräkten vid dylika utfärder samt uppmanade till slut deltagarna att lägga bort allt tvång i umgänget med varandra och framhöll att en fri och ledig umgängeston vore den lämpligaste ute i naturen. Så började vandringen förbi Nacka värdshus och Nacka kvarnar.

I strålande sol gick färden genom det vinterlika landskapet, än genom kärr och än uppför bergshöjder, från vilka man hasade sig ned i den mjuka snön, som även gav anledning till ett livligt snöbollskrig mellan för- och eftertruppen. Vid 12-tiden gjordes halt på en bergshöjd i närheten av Sandasjön, där de medhavda matsäckarna öppnades och frukosten förtärdes under skämt och glam. En eld uppgjordes, dels för kylans skull dels för värmande av vatten, mjölk, kaffe och dylikt. Även stekte man äpplen och bananer samt rostade smörgåsar. Efter ungefär en timmes tid gjordes uppbrott och vandrarna fortsatte, då och då sjungande en sång. Man rastade några minuter, varvid löjtnant Ehrnfelt demonstrerade fickurets användning som kompass. Strax före framkomsten till Saltsjö-Duvnäs gjorde man ånyo halt, och ett par sånger avsjöngos. Härvid beslöts att vandringarna skulle fortsätta varje söndag, varför färden för nästföljande söndag bestämdes.

Nästföljande söndag, den 20 avhölls andra vandringen. Utgångspunkt var även denna gång Nacka station, och färden ställdes nu till Skarpnäck. Ledare var kapten Lagercrantz och deltagareantalet omkring 70 personer. Vädret var det mest gynnsamma med sol och högblå himmel. Det var liv och lust. Ett par av deltagarna spelade klarinett och mungiga. Man sjöng vandrarsånger, plockade blommor, klättrade över gärdesgårdar och balanserade på smala plankor över breda vattenfyllda diken. Av några snörester, som gömt sig kvar i en sänka arrangerades ett mycket ojämnt snöbollskrig. Tre damer bombarderade en ensam herre. Vid rasten uppgjordes tre eldar för att koka kaffe, värma mjölk, steka äpplen och rosta smörgåsar. Färden gick sedan delvis terrängledes mot Älvsjö. Man klättrade uppför och nedför höjder, tangerade små rännilar och kröp genom busksnår med aldrig svikande mod, tills man slutligen kom upp på en bergshöjd med härlig utsikt. Strax i närheten låg Älvsjö station, varifrån hemresan skedde.

Söndagen den 27 april skedde avresan från Centralstationen till Järva. Deltagareantalet var omkring 120 personer under ledning av notarie A. Rosin. Färden gick förbi L:a Ursvik till Rinkeby kvarnar, där man rastade en stund. Kapten Lagercrantz samlade ungdomen omkring sig, och några vackra sånger sjöngos. Därpå fortsatte vandringen förbi Spånga kyrka till Solhems villastad, och här avhölls frukostrast med kaffedrickning. Efter rasten gick vandringen till Bällsta, där man gjorde en stunds uppehåll. Kapten L. talade därvid om vandrarelivets många och stora fördelar och dess betydelse för kroppens och hälsans vård. Hemfärden skedde sedan till Tranebergsbro. Här skildes man efter en vandring på mer än två mil. Ingen trötthet förmärktes, och allmän belåtenhet var rådande bland deltagarna.

Kristi Himmelsfärdsdag inföll 1913 på första maj och på mångas begäran beslöts en vandring nämnda dag. Med båt från Munkbrohamnen ställdes färden till Trädkvista brygga. Under advokat Tauvons led-

ning vandrade man över Ekerölandet till Tappström och vidare terrängledes till Lunda, där frukostrast anordnades. Härefter gick färden till Lovö kyrka, vilken man besåg, och sedan vägen till Drottningholm. Här skildes man; en trupp tog båten till staden under det att de andra fortsatte landsvägen hem.

Söndagen den 4 maj var samlingsplatsen för Vandrareföreningens utflykt bestämd till Engelbrektsplan. Omkring 140 personer hade infunnit sig. Resan ställdes till Ösby station, varifrån vandringen var avsedd att gå runt den vackra Edsviken under löjtnant Ehrnfelts ledareskap. Marschen gick förbi Nora och Sätra och när man hunnit ett stycke längre fram utsågs två badställen, ett för herrar och ett för damer. Vid höga böter förbjöds all nyfikenhet, och som ordningens upprätthållare tjänstgjorde färdledaren. Några bötesbelopp behövde emellertid aldrig erläggas. De icke badande gingo fram till raststället, där man roade sig med sånglekar. Sedan gick vägen förbi Skansen på vackra skogsstigar till Silverdal och vidare förbi Ulriksdals slott till Annelund. Här vid Lings grav talade kapten Lagercrantz om den svenska gymnastikens fader och hans betydelse för Sverige och dess ungdom. Ett leve utbragtes för Lings minne, vilket besvarade med fyra kraftiga hurrarop. Den stämningsfulla stunden avslöts med unisont avsjungande av ”Du gamla, du fria”. Därefter gick man till Haga Norra grindar och åtskildes.”

05 Ordförande

Christian Borgström, Torsten Welander och Folke Svensson
foto: Barbro Loogna

Ordförande

Jacques Lagercrantz	1913
Ragnar Ehrnfelt	1913 – 1914
Gerhard Tauvon	1914 – 1935
Harry Grundström	1935 – 1937
Axel Gustrin	1937 – 1939
Erik Ahlstrand	1939 – 1949
Viktor Hagelberg	1949 – 1957
Folke Svensson	1957 – 1981
Torsten Welander	1981 – 2003
Gunnel Friberg	2003 – 2010
Christian Borgström	2010 –

Vandrareföreningen har haft ett par ordförande som suttit riktigt länge på posten. Allra längst, 24 år, var Folke Svensson föreningens ordförande. Men därefter kommer Torsten Welander, som ledde föreningen från 1981 till 2003.

Torsten deltog i en vandring första gången den 25 september 1966. Ledare den gången var Gunne Birke. Det var också Gunne Birke som initierade vandringen ”Roslagsstigen”, i början av 1960-talet och på hösten 1966 deltog Torsten i den vandringen.

Den var på drygt tre och en halv mil och det var mycket väg, minns Torsten.

Torsten Welander

Femton år senare valdes alltså Torsten till ordförande. Under hans ordförandetid varierade medlemsantalet mellan 1 040 och 1 150, med en topp 1998 då föreningen hade 1 398 medlemmar.

”Det finns alltid något man kan förbättra”, tycker Torsten. ”Till exempel hade vi fram till 1994 brutet räkenskapsår. Det ändrade jag till kalenderår. Det var mycket bättre, men det innebar inledningsvis att vi fick ett verksamhetsår på sexton månader,
1 september 1994 – 31 december 1995”.

Torsten säger själv att han har haft ett finger med i spelet i det mesta under sin aktiva tid. 1980 träffade han Gösta Lagerfelt i samband med en resa till Oberammergau. Gösta Lagerfelt erbjöd sig då att, helt ideellt, ordna utlandsresor för intresserade medlemmar. Torsten var också med och arrangerade en biltur till Malingsbo, Grangärde och Skattlösaberg. Det gjorde han tillsammans med Styrbjörn Gadh och Ingemar Tern några majdagar 1974.

Från 1975 ledde han vandringar, bland annat årsvandringen 1977. ”Men numera blir det inte så mycket vandringar, den senaste jag deltog i var en extrakort för fyra år sedan”, avslöjar han.
Förutom alla arbetsinsatser i föreningen, så har Torsten dessutom donerat 50 000 kr till jubileumsfonden.

År 2003 blev Gunnel Friberg föreningens första och hittills enda kvinnliga ordförande. Hon var en mycket dynamisk sådan och ledde framgångsrikt föreningen fram till sin bortgång i oktober 2010.
Det som slog en var att Gunnel alltid var frappant välklädd. På möten oftast med elegant knytblus och matchande kjol, medan hon på vandringar i skog och mark var precis lika välklädd, men nu i vindtygsjacka, friluftsbyxor och kängor och vid behov stövlar.
Hon och hennes make Lars arrangerade många s.k. Kristi Himmelsfärdsresor över hela landet, ofta med förläggning i vandrarhem, eftersom det var vanligt att härbärgera friluftsfolk så på den tiden det begav sig, alltså 1970- och 80-tal.

Även om Gunnel själv inte var teknikfreak uppmuntrade hon den tekniska framåtanda som kännetecknat många styrelsemedlemmar och som gör att föreningen i dag ligger väl framme när det gäller att kommunicera med medlemmarna med moderna metoder.

Gunnel Friberg

Man kunde alltid ringa Gunnel för att få goda råd i föreningens angelägenheter. Det var en lisa att höra hennes glada hälsningsrop och bli entusiasmerad av en röst som brann av outtröttligt engagemang för föreningen och dess medlemmar.

Chocken blev därför utomordentligt stor och smärtsam när vi plötsligt fick det helt oväntade beskedet att den levnadsglada Gunnel var död. Hon hade insjuknat under en vandring, ledd av hennes Lars, och trots akuta vårdinsatser kunde hennes liv inte räddas.

Vi vet alla att Gunnel hade oändligt mycket mer att tillföra den förening, som hon var så varmt engagerad i.

Christian Borgström
foto: Viveka Söderström

Folke Svensson, vår meste ordförande åren 1957-1981

Folke firade nästan ”silverbröllop” som ordförande i VF 1981. Han gick med oss den 8:e mars 1953 för den allra första gången och träffade på George Wiklanders vandring sin Marianne. Hon hade vid detta tillfälle endast varit med i VF några veckor. I augusti 1954 gjordes debut som ledare, med en cykelbadfärd och en torsdagskväll i juli 1955 gjordes en kvällsvandring. ”Samma” vandring genomfördes sedan varje år fram till 1960.
Folke arrangerade cirka 50 vandringar under sitt första decennium hos oss. Han fick ansvaret för luciavandringen tillsammans med klubbmästaren, som då var Folke Berglund. Folke S höll i luciafirandet i obruten följd till 2002. I december 2003 gjorde Folke sin 50:e luciavandring på 5 km och Torsten Welander gick 10 km. Alla samlades i Farsta gård.

Peter Frykstedt

Vandrare på väg

foto: Sven Carlson

foto: Sven Carlson

foto: Barbro Markefelt

foto: Gunnar Sparremo

06 Våt och kall, men med sång

En extralång vandring - i repris

Min allra första *extralånga* vandring hade jag den 9 maj 1999. Knappt tretton år senare gjorde vi om den vandringen, en sträcka på cirka tre mil från Sandemar till Björkhagen. Vi var sju deltagare, med mig. Snön låg som ett mestadels blött, tjockt men stundom vackert tecken på det som är väl känt som aprilväder. Det var den 14 april 2012 och ett år kvar tills Vandrareföreningen funnits i hundra år! (Erkänner. Jag är imponerad av att föreningen är på väg att uppnå denna ålder.)

foto: Mikael Johansson

Förbi Norräng, Vinåker, Gråhem, Åva träsk och gård och även Stensjödal gick vi och sen in i brandområdet. Den enorma nedbrunna ytan upplever jag som förfärlig. På min första vandring var leden förlagd i en sänka mellan platåpartierna. Efter branden i augusti 1999 har leden på det nedbrända partiet dragits något väster om den smala sänkan. Det vita snötäcket och det svarta brända underlaget stod den här dagen i bjärt kontrast till varandra och det var med en viss lättnad vi lämnade brandområdet. Stensjön passerades och en markerad stig ledde oss till vindskyddet där vattendrag från Trehörningen mynnar ut i Långsjön. Skönt med rast under tak, men mina handskar var blöta och händerna kalla och värkande.

foto: Jan-Ove Madsen

Efter rasten fortsatte vi norrut på de upptrampade stigarna, som den dagen var rena vattendragen.

Vi lämnade nationalparksområdet och Sörmlandsleden och tog oss till Alby friluftsgård. Oturligt nog var kaffeserveringen stängd. Det tuffa vädret hade lett till strömavbrott men raststugan fyllde för oss samma funktion som räddningsstugorna i fjällandskapen. Vi enades om att den här innerasten i värme och under tak var förutsättningen för att vi skulle kunna genomföra andra halvlek av vandringen.

Efter rasten fortsatte vi på väg, hagmark och lite skog till passage av Tyresövägen. Slumnäs, Erstaviks ägor beträddes - där vårsolen visade upp sig. Eriksberg passerades. På den lättgångna vägen kom någon på att sjunga ”här går vägen till Ältavägen” och sen kom annan marschmusik upp i våra melodiminnen.

- Vi måste öva mycket mer i konsten att gå och sjunga samtidigt.

Tio timmar efter start såg vi höghuset vid tunnelbanan, Björkhagen. Mycket skön syn.

Peter Frykstedt

07 Kramp, svett och tårar

”Annons söndag 29 aug 2010. Vandring ca 18 km med Hans Hägg från Sandemar till Nyfors genom Tyresta naturreservat.”

Vaknar tidigt och känner mig pigg och frisk. Ryggsäcken packar jag med stor termos fylld med hett vatten för att ha till kaffepulver, te och Varmakoppensoppa. Matsäck med sallad och smörgåsar, frukt och russin blandat med valnötter. En stor flaska vatten får också plats. Tar bussen till Älvsjö station. Där väntar några vandrare på tåget som ska ta oss till Handen. Byter där till buss 839.

Vid Sandemar stiger vi av. Vi är fjorton vandrare. Eva tar på sig uppgiften att gå sist. Vandringen går över ängar och skogsväg. De går fort därframme, tänker jag. Den första utmaningen låter inte dröja på sig. Högt berg, där man får ta tag i grenar och klippskrevor och sega sig upp. Jag blir ordentligt andfådd. De andra, som är vana, klättrar som små bergsgetter. Tänker i mitt stilla sinne att om terrängen är så här kuperad blir det svårt för mig att hänga med men biter ihop.

Vädret är härligt men svettigt och jackan åker av och till slut tröjan. Blir förstås myggbiten på överarmarna, alldeles knottrig och irriterande klåda. Efter två timmar stannar vi för en vätskepaus och ”buskrast”. Jag känner kramp i vaden och masserar ihärdigt. Det hjälper.

Vi passerar flera kuperade områden och min ryggsäck känns allt tyngre. Äntligen lunchrast, klockan tolv! Tänk att den enkla matsäcken smakar så bra. Vilan, maten och kaffetåren ger nya krafter. Vi fortsätter vandringen men hinner inte så långt i skogen förrän jag får kramp igen, i stora lårmuskeln på vänster ben. Smärtar så mycket att jag inte kan ta ett steg. Jag masserar allt vad jag förmår, men krampen sitter i. Det är ju så försmädligt för alla måste stanna upp. Jag hejdar ”flytet” i vandringen.
Då kommer en man ur vandrarskaran fram till mig.

Försynt frågar han:
- Får du bukt med krampen?
- Nej, den sitter i.
- Har du något emot att jag hjälper dig? Jag är ingen massör men jag har sett hur dom gör.
- Tack gärna vill jag ha din hjälp.

Mannen sätter igång och masserar hårt, skakar muskeln och knådar den. Jag biter ihop. Det gör så ont att det svartnar för ögonen. Plötsligt släpper krampen och jag kan gå igen. Terrängen är lättare att gå i nu, men efter någon kilometer kommer jobbiga passager. Väl uppe på bergets topp krampar det igen nu i mitt högra lårben. Eva ropar till ledaren:
- Kramp! Massör hit!

Alla stannar. Det är så pinsamt.

Den snälle mannen kommer och masserar högra låret, jättehårt. Men denna gång släpper det inte. Jag kan inte ta ett steg.
Då erbjuder han sig att bära mig. - Nej, jag är alldeles för tung. Akta din rygg, säger jag Men han säger åt mig att sitta upp på hans rygg. En annan person bär min ryggsäck och ännu en annan tar hans. Vilken syn för gudarna!! Men döm om min förvåning efter cirka tio meter släpper det onda och jag går igen. Tyvärr blir glädjen kortvarig, lårkramp och elände. Själv såg jag framför mig Räddningstjänsten komma in i djupa skogen. Hur skall jag komma härifrån?

Då kommer ledaren, Hans, och säger:
- Nu tar jag din ryggsäck för den trycker mot ditt ryggslut och ger dig kramp. Han känner hur tung den är och frågar vad har jag med mig som är så tungt. Du får lära dig att packa lättare, säger Hans.

Vilken befrielse att slippa bära något. Från och med de sista kilometrarna, utan ryggsäcken, får jag ingen kramp. Framme vid målet Nyfors där bussen väntar för att ta oss till Gullmarsplan, känner jag en stor lycka att vi slapp ringa efter Räddningstjänst i skogen. Jag hade klarat av det i rena förskräckelsen.

Dagen därpå ser jag stora blåmärken på benen efter den kraftfulla insatsen. Jag var mör i musklerna. Skönt med varmt bad där Dödahavssaltet mjukade upp mina ömmande muskler.

Nu har jag lärt mig min begränsning vid vandring. Undvik svårt kuperad mark. Packa lättare ryggsäck. Kanske en medellång vandring passar mig bättre. Och ett stort tack till Hans, som så klokt löste problemet och tack till ”massören”, som med sin empati hjälpte mig.

Ulla Hillerström
foto: Henryk Tureniec

08 Från Eskilstuna för en nattvandring

När jag i tidningen Turist såg stockholmskretsens annons om nattvandring på Sörmlandsleden så kändes det bara som ”Wha!”, det vill jag följa med på. Nu började försöken med att övertala någon att följa med.
Efter flera samtal med stockholmskretsens telefonvakt och vandringsledare Mats Gullberg för att stärka min förmåga att hitta på Stockholms C, beslöt jag mig för att åka själv.

Vi startade vandringen 22.30 från Rudans gård med myggen surrande omkring oss. Det var fortfarande ljust och konstigt nog hade man inga större funderingar på hur det skulle vara att vandra i mörkret. Kanske för att Mats med sin blotta närvaro ingav oss en känsla av lugn och trygghet. Myggen försvann och månen följde oss de första kilometerna innan det bar av rätt in i skogen. Något som förvånade mig och samtidigt gjorde mig glad, var att man trots mörkret såg stenar och rötter så pass bra som man gjorde. Innan vi tog första matrasten runt kvart i tolv så hade vi hört och sett nattskärran och några småfåglar kvittra i natten.

När vi vandrade vidare efter tjugo minuter med Rune som kökarl och ännu mer nattmörker så var det alldeles tyst i skogen. Tror det var som mörkast mellan klockan tolv och två. Runt klockan ett var vi framme vid en sjö som jag tror heter Öran. Det var så vackert och alldeles lugn och spegelblank låg sjön där medan träden, molnen och himlen med en nyans av rött speglade sig i vattnet. En känsla av frid och ro fanns där och man väntade sig nästan att få se älvorna dansa och trollen titta fram bakom någon sten. Man bara njöt av att finnas till. Vi stannade till klockan två då även några fiskmåsar vaknade till och började flyga över sjön. Utan att vi märkte det så smög ljuset fram mellan träden och allt fler fåglar började kvittra. När nu ljuset återvänt och man såg hur det såg ut runt omkring oss så kunde man inte annat än att beundra Mats för hans förmåga att hitta i mörkret. Mats stannade lite då och då för att berätta om sånt som varit tidigare och hur en del förändrats. Klockan fyra steg solen upp med ett intensivt rött sken och inte bara vi utan även göken var vaken. Vi hade inte gått mer än en kvart efter det att vi sett solen gå upp förrän de första regndropparna föll. De blev sedan till ett stilla sommarregn som följ-

de oss ända fram till Paradiset där vi var klockan sex.

Vi stannade där och fikade och mådde gott tills det var dags att gå till Ådran för att inte missa första morgonbussen till Huddinge och pendeltåget. Något som är annorlunda med en vandring på Sörmlandsleden i nattmörker är att man inte pratar så mycket. Vi var 21 stycken som bara verkade gå och njuta av tystnaden i skogen. Dessutom måste man ju hålla reda på sina fötter och alla av regnet hala rötter.

Ett stort tack till ledaren Mats Gullberg och alla som var med och vandrade och som gjorde nattvandringen till ett på något sätt overkligt men underbart minne.

Aina Nylund
foto: Jan-Åke Feldt

09 Kvällsvandring med Eira

Eira Nilsson, hette en av våra trogna ledare. Hon bodde i en våning nära Handarbetets vänner på Djurgården och i många år ledde hon en kvällsvandring i juli. Samling vid Skansen. Vi gick via Rosendals slott, Blockhusudden, Waldemarsudde. När vi gått lite mer än halva vandringen sa Eira hej och gick hem. Hon skulle ordna kaffe. Kaffeborden hade hon dukat i förväg.

Vandringen slutade alltså hemma hos Eira där vi alla samlades över kaffe med dopp - vi var ett drygt tjugotal. Jag var med på många av hennes vandringar.

Per Löbel
fotoakuten.se

10 Utflykter i Stockholms skärgård

Under ett årsmöte i februari 2002 fick jag en försynt fråga av mannen som satt bredvid mig, Göte Silver, om jag kunde tänka mig att leda en vandring på någon av öarna i Stockholms skärgård i juli. Utan att reflektera närmare vad det kunde innebära, svarade jag OK. - Jag blir pensionär den sista juni. Då får jag något trevligt att syssla med.

fotoakuten.se

I mitten av april ringde Göte och undrade om jag stod fast vid mitt löfte. Skräckblandade tankar for genom mitt huvud - Vad ger jag mig in i? De öar jag hittills besökt i mitt liv kunde lätt räknas på ena handens fingrar, men ett löfte är ett löfte.

På planeringsträffen strax före midsommar var vi tre veteraner, Göte Silver, Kerstin Nilsson, Peter Westerberg och två noviser, Birgitta Lagerström och jag.
- Jag kan ta Rånö slapp det ur mig. Hade visserligen aldrig varit där men min son var där på seglarläger några somrar i mitten av sextiotalet och han hade berättat härliga minnen från ön. Jag fick två öar till på min lott, Nåttarö och Fjärdlång.

Birgitta och jag rekognoscerade våra öar tillsammans. Hon var intresserad av geologi och hade varit på Utö och rotat i de gamla varphögarna efter gruvverksamheten som drevs från 1100-talet och fram till

1879. Birgitta hade tagit Kymmendö också men vi kom aldrig dit eftersom det regnade kraftigt på vår rekognosceringsdag. En ovärderlig informationskälla har vi haft i Skärgårdsstiftelsens årsbok, som man hittar i brevlådor ute på öarna.

foto: Bengt D

Så var det premiärdags. Pendeltåget från Centralen mot Nynäshamn avgick 07.52. Jag skulle kliva på i Älvsjö så jag hade ingen hum om hur många deltagare som kunde tänkas komma med till Rånö. Fjärilarna i magen gjorde sig påminda där jag stod på perrongen i Älvsjö. Pendeltågen hade stora problem med att hålla tidtabellen och båten Tynningö hade tider att passa vid sina bryggor. Jag hade tur, den här dagen flöt allt på som det skulle.

foto: Britt Ahlstedt

De runt 30 passagerare som gick iland på Rånö visade sig nästan uteslutande vara VF:are. Allt var precis som det skulle. Solen speglade sig i det glittrande vattnet, några lätta sommarmoln seglade över oss och havet bjöd på en svalkande bris. Det går en grusväg på cirka 5 km runt ön och vid en fin badvik med både sandstrand och klippor skulle vi rasta efter ca en halvtimmes promenad. Jag kände mig lugn och säker på att inte gå bort mig. Det var bara att följa vägen. Runt omkring mig såg jag bara glada miner.

Då - efter knappt tio minuter hördes en irriterad röst någonstans i mitten av kön. ”Så här har vi aldrig gått förut, du går åt fel håll, man får ju solen i nacken.” Jag har skrattat många gånger åt minnet av den där kommentaren, men då på min premiärtur var det inte lika kul. Men jag fick många trösterika kommentarer från de övriga deltagarna. De nästföljande åren blev vandringarna allt mer omväxlande, jag hittade några skogsstigar och flera fina bad och jag har nog utforskat det mesta av ön.
Året därpå tog Irma Stevelind över efter Birgitta Lagerström. Det blev succé när hon, litterärt bevandrad som hon är, berättade t ex om Strindberg och hans fruar på Kymmendö och på Fjärdlång fick deltagarna en detaljerad historia om konstmecenaten Ernest Thiels liv och leverne.

foto: Björn Ahlstedt

foto: Björn Ahlstedt

Jag har aldrig ångrat att jag höll mitt löfte till Göte. Varje ö har sin charm och bjuder var och en på rika naturupplevelser, vackra båtturer, salta bad, gammal skärgårdsbebyggelse och lantbruk med betande får och idisslande kossor. Och sist men inte minst ger turerna en värdefull gemenskap och vi får så mycket uppskattning från våra medlemmar. Under åren som gått har flera ledare tagit vid efter Göte, Kerstin och Peter. Först Jan Rygaard under några år och sen Lillemor Carlsson, Gunilla Edberg och Björn Ahlstedt.

Så här började det. I VF:s 75-årsskrift skrev Styrbjörn Gadh under rubriken: Ett minne från 1965.

”Det var året då VF efter mycket förberedelsearbete inbjöd till den första skärgårdsturen med tält-övernattning i den särpräglade skärgården kring Gillöga samt Stora och Lilla Nassa. VF arrangerade dessa turer i ytterskärgården tillsammans med skepparen Fogelström under många år. Gunnel och Lars Friberg lade ner mycket jobb på dessa båtfärder.”

P.S. Stockholms skärgård bjuder på mycket omväxlande natur och kultur, från Landsort i söder till Arholma i norr. Vi i Vandrareföreningen har tillgång till alla öar som Waxholmsbolaget trafikerar tur och retur Stockholm varje dag. Vi har besökt öar tre dagar i veckan under juli månad, både i södra, mellersta och norra skärgården. Det har blivit mellan 13 – 15 öar varje år. Ett schema med våra turer läggs ut på hemsidan strax före midsommar. Köper man ett båtkort kan man åka obegränsat under 30 dagar.

Inga-Britt Qvarnström

11 En tågmästare **kan** betyda mycket

foto: Viveka Söderström

Ulla Blumenberg, en av våra mest uppskattade vandringsledare och administratörer, gick med i VF 1989 och har varit med sedan dess. Ullas bästa minne från Vandrareföreningen är en fjällvandring med Christer Rosell, som ledare.

" Vi gick från Kvikkjokk förbi Vaimokstugan till Pieskehaure där myren var gul av hjortron. Sedan lämnade vi leden och gick obanat över en glaciär till en stuga på norska sidan. På kvällen studerade vi kartan tillsammans. Det fanns en vandringsled till landsvägen men den gick i en vid båge. Skulle vi hinna till den enda bussen?Alternativet var ett gå ner till sjön framför oss och gå utmed den till vägen. Men det fanns inte någon stig. Det låg några stugor utmed sjön. Vi chansade, och hamnade i en plockepinn-skog, näst intill ogenomtränglig. Vi klättrade och kröp i timmar. När vi äntligen kommit fram till stugorna knackade Christer på i en av dem och frågade om vi kunde få båttransport till landsvägen. Och minsann, denne hedersman fraktade oss i tre omgångar i sitt lilla plastskal. När vi ville ersätta honom för besväret sa han: - "Jag har bott här i 20 år, och jag har aldrig sett en människa komma ut ur den skogen. Det här bjuder jag på."

Vi hann lagom till bussen, som tog oss till Fauske hotell vid havet och en trerättersmiddag. Nästa morgon tog vi bussen utmed norska kusten och sedan in i landet mot Jörn vid svenska stambanan. Enligt tidtabellen skulle vi ha gott om tid till Jörn, men det var söndagseftermiddag och det stod folk vid varje hållplats. Vi insåg att vi skulle komma försent. En av deltagarna hade mobiltelefon och fick kontakt med Tågkompaniet. Han redogjorde för vår situation, men hann aldrig få svar förrän batteriet dog.

I Jörn hade tåget gått och stationen var öde. Det fanns inte ens en "korvmoj". Humöret var i botten. Då kommer där ett tåg med destination Göteborg och vi funderade på att följa med till Gävle, där det kanske gick att hitta någon kommunikation. Vi skulle ju jobba nästa morgon. Då hoppar det ut en tågmästare och frågar om det var vi som skulle till Stockholm.

- Hoppa in allihop i den här vagnen så jag vet var jag har er, sade han. Vi klämde in oss och tåget tuffade iväg. Plötsligt stannar tåget mitt i storskogen och vi får order att hoppa av. Det var inte så lätt, för det fanns ju ingen perrong. Och vad skulle vi göra där? Då kommer ett tåg på samma spår och det visar sig vara vårt Stockholmståg, som gjort en liten avstickare ner till Umeå. Vår snälle tågmästare hjälpte oss upp, han till och med lyfte upp de minsta damerna. Där fanns en restaurangvagn och våra bokade liggplatser. Vilken lycka!"

- Men hur kom det sig att du gick med i Vandrareföreningen?

- Jag hittade en notis i DN, och gick dit och kände mig genast hemma. Gick med varje söndag. Jag brukar säga att VF blev min räddning, under de år livet inte var som bäst. Att få vandra i vacker natur och få prata med kloka, roliga och empatiska människor är en lisa för kropp och själ.

1997 valdes Ulla in i styrelsen, som vandringsansvarig. Hon skulle sammanställa vandringskalendern och se till att det fanns ledare till alla vandringar. Hon började med att ändra de tidigare rutinerna och skickade i förväg ut ett förslag till vandringsledarna inför höstens ledarträff. När det gällde att hitta nya ledare jobbade hon minst lika hårt som Leena Väänänen gör nu.

Hon minns också allt krånglet kring introduktionen i den moderna datatekniken. Nu skulle allt bli enkelt och man skulle lämna tryckunderlag på en diskett, men i början var det i stället ett riktigt slitjobb att få det att fungera och det krävdes många korrektur innan resultatet blev bra. Ulla, som fortsatt som vandringsledare t.o.m. 2011, lade alltid ner mycket tid på att lägga upp nya vandringar. Den ena fick inte vara den andra lik. Det kunde vara samma område, men inte samma vandring. Det var roligt och stimulerande, att rekognoscera och hitta nya stigar. Hon kunde rekognoscera tre till fyra gånger, för att få en vandring riktigt bra. Bogesundslandet och Tyresta naturreservat var favoritplatserna.

Marianne Möller
foto: Christer Rosell

12 Att vara vandringsledare

Intervju med Arne Hjelm

Arne Hjelm, en av alla våra duktiga vandringsledare, var med i Friluftsfrämjandet men ville vandra även på söndagar och därför blev han medlem i Vandrareföreningen. Han hade ordentlig erfarenhet av att vara vandringsledare och blev ledare hos oss ganska snart.

Han hade varit aktiv orienterare och vandrat mycket i fjällen och på 70-talet gick han veckolånga kurser för vandringsledare i Svenska Turistföreningens regi. Till glädjeämnena som vandringsledare, tycker Arne, hör att få berätta om saker som man går förbi, som gamla fornstigar och vikingaleder.

Några direkta problem under vandringarna, har han inte varit med om. Ingen har råkat ut för något men det har hänt att någon som har kommit med inte orkar gå hela vägen, men haft svårt att inse det själv och hoppat av där det bjudits tillfälle.

Arne understryker hur viktigt det är att man har rekognoscerat noga innan en vandring. Man ska inte gå med kartan i handen när man leder gruppen, den ska man ha i fickan. När Arne letade nya platser att vandra på, använde han befintliga vandringsleder, åkte ut och gick efter leden och höll sig sedan till den. (Man kan vända sig till Stockholms orienteringsförbund för att få veta vilken klubb som säljer kartor över det aktuella området).

Arne har lett vandringar i alla områden där det finns markerade stigar och vandringsleder. Det har varit Nackareservatet, Järvafältet, Bogesundslandet, Hanveden vid stugan Paradiset m.m. Han har försökt hitta nya områden för att få höra deltagarna säga: ”Här

har vi aldrig varit förut”. Det har varit lättare att hitta långa vandringar, för då åker man ut en bit ifrån stan. Nu kan Arne inte vara med på vandringarna längre, han tycker att han har blivit för stel i kroppen. Det är med saknad han konstaterar det.

Marianne Möller
foto: Margita Linder

13 40 år som vandringsledare

Intervju med Christer Rosell

Christer Rosell började i Stockholms Vandrareförening februari 1971. I 40 år har han varit vandringsledare. Han såg en annons i dagspressen under rubriken ”Utflykter”. Efter ett år ledde han den första vandringsturen. Det fanns ingen telefonsvarare på den tiden. Ville man veta mer om vandringen så fick man ta kontakt med ledaren. Telefonsvarare eller inte var en punkt på dagordningen på årsmötet 1971. Det skulle kosta 2 kr per medlem och utlöste livliga diskussioner, för man trodde att föreningen skulle tappa medlemmar med höjningen. Förslaget blev då att höja hela 5 kr till 15 kr. Förslaget klubbades igenom, men man tappade inga medlemmar.

De första åren som ledare fick man skicka in färdrapporter med resekostnader och kvitton. Det var ledaren, som skulle lösa gruppbiljett om man var tillräckligt många. Nu med hemsidan och telefonsvararen fungerar det bra. Det gör att man får veta vandringarna långt i förväg och kan planera bättre. Tidningsnotiserna kunde vara felaktiga, ofullständiga eller helt enkelt utebli. Det är också lättare nu att kommunicera med färdredogöraren via e-post.

Christers vandringar förlades i början till platser, där han gått på egen hand. Charmen som vandringsledare är att arbetet är frivilligt och ger stort utbyte. Trivs man inte så är det bara att lägga av. Enda problemet är när folk inte har kapacitet att genomföra vandringen.

Under årens lopp har Christer haft många glada stunder med färgstarka personligheter och underhållande berättelser. Ovanliga personligheter har passerat revy. En man, som bland annat var med på en vandring på 35 km i obanad terräng från Rö före Rimbo till Åkersberga hade alltid smörgåsar i tidningspapper. En sträng vegan propagerade för den vegetariska kosten m.m.

När Christer planerar en tur så ser han ut ett område på kartan, som verkar intressant och kollar upp förbindelser med tåg och buss. Vandringar genom ”urskogen” går ofta inte att bryta. Om det måste ske så måste man känna området, ha karta och kompass med. Terrängen får inte vara för besvärlig. 12 km kan upplevas mycket olika beroende på var man går. Målsättningen är att vandringen ska gå i vacker natur och så litet som möjligt på vägar.

Christer har lett vandringar överallt i Roslagen, på Mälaröarna, Södertörn och väster om Södertälje. Från mitten av 70-talet till mitten av 80-talet ledde han vandringar på Sörmlandsleden, i svenska och norska fjällen. Fyra vandringar i Jämtlands- och Härjedalsfjällen med övernattningar i Turistföreningens fjällstugor. I Lappland gick vandringarna mellan Ammarnäs och Hemavan, från Kvikkjokk via Sulitelma till Fauske i Norge och från Nikkaluokta via Kebnekajse till Saltoluokta. I Norge gick vandringarna över Hardangervidda från Mogen fjällstation till

Kinsarvik vid Hardangerfjorden och i Tafjordsfjellene från Grotti till Valldal vid Storfjorden. Alla hade bra utrustning och på kvällarna upplevde man stor gemenskap runt elden.

Sedan Christer flyttade till Nävekvarn så leder han inga vandringar norr om Stockholm. Däremot så har han under tre år tagit emot grupper, som rest till Nävekvarn för att vandra under några dagar på våren. Så även detta år (2012) och det tackar vi för!

text och foto: Marianne Möller

14 Söderköping och hemsidan hör numera ihop

Jag blev medlem i VF år 2000. Min första vandring gick till Sandemar och var väl tjugotvå kilometer. ”Nu skulle kroppen få visa vad den gick för”. Det gick bra och jag träffade dessutom ett par trevliga damer. (De två damerna och jag åkte senare till Holland för att cykla ”Tolv byars-loppet” tror jag det hette. En vecka med mycket motion, vacker natur och mycken gödsellukt.)

Efter några år blev jag ledare och ledde ett antal vandringar, även ute i skärgården. Jag tror att jag rekognoscerade ett tiotal gånger innan jag blev helt nöjd. Jag åtog mig senare också att ta hand om hemsidan, när Björn Ahlstedt tackade för sig. Viveka Söderström gjorde om hemsidan helt och hjälper nu bl.a. till med att lägga in bilderna. Jag är fortfarande huvudansvarig för hemsidan och det är inte besvärligt utan tvärtom roligt. För att kunna sköta hemsidan har jag gått en kurs på Komvux i Botkyrka. Den gick bra. Jag fick bra betyg.

Jag har även varit med och ordnat flera Gotlandsvandringar. Britt Persson och jag hade tagit över Gotlandsvandringarna och genomförde en i Ljugarn-området på mellersta Gotland. Deltagarna trivdes och maten var dessutom bra. Så nästa gång förlade vi vandringen till Burgsvik, varifrån maten hade kommit. Nu hade matlagarna nämligen skaffat ett vandrarhem med vidhängande restaurangrörelse. En lyckad satsning tyckte jag och de flesta andra.

För ett par år sedan ville jag inte längre fortsätta med att leda vandringar. Andra tog över. Själv flyttade jag till Söderköping men fortfarande har jag kvar ansvaret för hemsidan och sitter därför i styrelsen som ordinarie ledamot. Det är nämligen så finurligt att man

kan sköta hemsidan var man än befinner sig. Inte ens att vara i Sverige är nödvändigt.

Fler episoder: Under ett antal år genomförde vi ett par, tre vandringar på Rådmansö. På kvällen skulle de andra bada bastu, i en vedeldad sådan. Mörkt och lite kyligt – snön var kanske i antågande? Jag avstod. På natten kom snön. Jag ångrade mig bittert att jag inte hade gått med till bastun.
Och alla dessa trevliga människor som jag träffat!
Jan Rygaard
foto: Viveka Söderström

15 En vandring blir till

När Lilian Li och jag skulle leda vår första vandring ville jag använda GPS och dator som hjälpmedel, och det blev väldigt bra. Vi fastnade för Lovön, som ju har ett fantastiskt landskap väldigt nära storstaden. Dessutom finns där mycket gott om fornminnen och Lovöns hembygdsförening har lagt upp en led ”Fornstigen” som vi valde som grund för vandringen.

Med utgångspunkt från GPS-systemets karta, markerade vi först sträckningen i datorn. Kartan innehåller både vägar, stigar och vandringsleder men man kan inte räkna med att allt som finns markerat på kartan är användbart i praktiken. Bostadsområden kommer till, leder som inte använts på länge växer igen o.s.v. Nästa steg är att överföra vandringen från datorn till en handburen GPS. Det gör man på en minut! Under rekognosceringen får man sedan hela tiden en kartbild i GPS:en, med rutten tydligt markerad. Så fort man avviker från den upplagda rutten, ser man det på en display. Samtidigt som man går i skogen, spelar GPS:en in ett så kallat spår. Med spåret överfört till datorn ser man tydligt hur den tidigare upplagda rutten skiljer sig från spåret och man har nu fått fram en mycket säkrare rutt, baserad på hur man verkligen gick under rekognosceringen.

Lilian och jag gjorde flera besök på Lovön och lade upp vandringen bit för bit innan vi fick den helt klar för oss. Resultatet blev en kombination av fornminnesleden, vandring på anlagda vägar och vandring på en stig som fanns angiven på GPS-kartan. Den stigen hade tidigare använts för att ta sig mellan två gårdar på ön.

Man vill få vandringen att stämma med busstidtabeller och inte känna sig stressad av att behöva komma fram till en buss en särskild tid. Vi valde att starta vandringen längst borta i väster invid Lovö vattenverk och avsluta längst i öster vid entrén till Drottningholms slottsområde, där bussarna går ofta. När dagen för vandringen kom ledde Lilian vandringen utan mig, jag fick förhinder. Men det var ju inga problem, efter våra noggranna rekognosceringar, och med kartorna som vi skrivit ut. Ni är förresten välkomna att låna kartorna när ni vill ha en vandring på Lovön.

Tom Arvidsson

”Lovö Hembygdsförening anlade ”Fornstigen” i mitten av 70-talet. Denna vandring är parets andra vandring för VF.”

Peter Frykstedt

Säg ja till Leena!

Hur blir det en vandring, ja inte en utan ungefär 200 stycken - varje år! När man har varit med på en del vandringar, börjat känna igen ansikten och namn och också lärt känna några lite mera, börjar man reflektera över hur det går till.

Det är en person som leder karavanen här, som vet vart vi ska och har kollat var vi ska ha rast och var det kan vara lämpligt med buskrast och allt som hör till en vandring. Det innebär så klart jobb att vara ledare men å andra sidan verkar det också vara rätt kul att gå i täten därframme och få bestämma vägen, med sin namnskylt fäst i mössan eller på jackan. Skulle man själv vilja ha det jobbet? Skulle man klara det? så där ungefär tänkte i alla fall jag.

Hur får man ihop så många ledare? Faktum är: Man blir kontaktad av Leena (Väänänen). Det finns inga kvoteringsgrunder, som kön, ålder etc. Alla kan! Man ska inte göra det svårt för sig som ledare, säger Leena. Man börjar med en kort vandring för att känna sig för lite.

Förhoppningsvis har man tur med vädret på sin första vandring som ledare. Någon klagar lite och undrar: ”När ska vi ha rast?” Men i det stora hela går det bra och alla kommer i mål och applåderar. När man har klarat av sin första vandring är man lite nöjd med sig själv och nu väntar en ny utmaning om ett par månader. - Vad ska man hitta på för sträcka nästa gång?

foto: Rikard Ahlstedt

”Anställningsvillkoren” för en vandringsledare hos oss ser ut så här. Man bjuds på lunch någonstans en lördag på våren. På hösten anordnas en enkel måltid i samband med ledarträffen på vilken nästa års vandringar beslutas. Men framför allt får man känna en skön gemenskap med de andra ledarna och känna att man bidrar till att den numera gamla föreningen hålls vid liv för förhoppningsvis ytterligare en 100-årsperiod? Vad mera kan man begära, om man är en vandrare?

Så, säg ja - även om det känns lite pirrigt - när Leena hör av sig. Det gjorde, som ni förstår, jag.

Intervju med Leena Väänänen

Du hälsar på din 90-åriga mamma i Finland då och då. Hon verkar vara något av en krutgumma. Är det därifrån du har din energi och kämpaglöd?

Nej, hon är i så fall värre än jag. Jag åker och hälsar på henne, inte för att hon behöver mig, hon bor själv och klarar det mesta och det är inte så lite heller, men det är roligt att träffas!

Har du rest mycket genom jobbet eller privat?

Ja, genom jobbet som enhetschef på en psykiatrisk klinik har det varit en del konferenser och annat på platser i Europa mest, och jag har också semestrat i Europa, men hittills aldrig i andra världsdelar. Jag trivs väldigt bra hemma.

För ett par år sedan var jag var ny i VF. Visst sa du då till mig att du aldrig skulle åta dig organisationsjobb i någon förening, efter alla dina år som arbetsledare? Och nu då: Hur gick det till att få ihop sjuttio nya vandringsledare på ett litet kick? Att få så många, de flesta minst sagt upp i åren och som knappast hade sysslat med att läsa kartor, hitta vägar, med besvär med fötterna, knäna, ryggen eller fullt up med barnbarnen att säga: Ok, man kan väl prova… Hur gjorde du??

Man får hålla ögonen öppna och sätta ett frö, låta folk få tid att tänka och inte ställa för höga krav. Göra det enkelt. Kommunicera. Så småningom vågar de flesta jag frågat och tycker faktisk det är kul.

Du har ju också åtagit dig telefonsvararen och annonseringen på hemsidan. Får du någon tid för dina egna intressen?

O ja. Allt det hinner jag med. Lite resor också, ibland bara med mig själv. Jag lyssnar på musik och jag läser. Att läsa är min passion.

Ser du något ytterligare som vi skulle kunna tillfoga verksamheten inför de nästa 100 åren?

Det finns ju redan väldigt mycket att välja på. En kort resa då och då tror jag skulle uppskattas men kan kanske vara lite svårt att få någon att vilja åta sig att genomföra? Men annars vet jag inte, det finns ju nästan allt, tycker jag.

Ja, jag håller med dig. Hoppas det får fortsätta i samma spår framöver.

Gunvor Stenbeck

17 Påskfärder

Enligt våra stadgar är ”föreningens ändamål att anordna vandringar företrädesvis i stockholmstrakten”. Under vår 100-åriga tillvaro har otaliga färder ändå förlagts till orter belägna på mer eller mindre avlägsna platser med övernattning, både inom Sverige och utomlands.

Min fru Marianne och jag har ordnat påskfärder inom riket till ett antal av 21 st. mellan åren 1959-1998.
Men dessa färder har en lång tradition. Den första gick redan under föreningens första verksamhetsår till Solbacka Läroverk i Småland med Gerhard Tauvon som arrangör och samlade 14 deltagare. Under de följande åren ordnades påskfärder nästan varje år.

Marianne & Folke som nunna och munk

År 1957 tillträdde jag som ordförande och min hustru Marianne blev föreningens sekreterare. Påföljande år när kommande års program skulle fastställas, påpekade mina styrelsekollegor att det var brukligt att ordföranden åtog sig att ordna påskfärden. Så det var bara att sätta igång att planera.
Mina svärföräldrar berättade då att de nyligen bott på pensionat Kronsäter, Marma i norra Uppland. Vi åkte dit och fann att det var ett trivsamt ställe omgivet av bra vandringsterräng och närliggande utflyktsmål.

Den 26 mars 1959 satte sig 20 VF:are på tåget mot Marma, där steg vi av och gick till vårt pensionat. Härifrån gjorde vi promenader och utflykter. En dag gick vi till Älvkarleby, vars kraftverk sedan 1914 levererar elektricitet till hela landet genom samarbete med Trollhätte kraftverk. Annandagen åkte vi till Furuvik och tittade på alla djuren. En kväll hade vi samkväm då en av deltagarna summerade resan i en humoristisk dikt, för lång för att återgivas här.

Så gestaltade sig vår första påskfärd och på den följde 20 till med två års mellanrum. Under många år däremellan ledde George Wiklander påskfärderna.

Jag ska nu ge några glimtar från dessa påskfärder.
Redan påföljande år, 1960, var det dags för vår nästa färd, som gick till Ombergs turisthotell. Våra två döttrar och Mariannes mamma var med. Vi valde nu att abonnera en buss som var bekvämare och mer lämpad för utflykter. Vi gjorde dagliga vandringar på Omberg. Dessutom blev vi guidade i Vadstena och i Alvastra klosterruin. Ett par traditioner härrörde från denna färd: äggtoddy och maskerader. För äggtoddyn fick var och en ett glas med äggula och socker i. Sedan skulle man röra med en sked tills denna stod rakt upp i glaset. Eftersom ingen maskerad var utannonserad uppmanades deltagarna att leta både inom- och utomhus efter lämplig klädsel. Jag kommer ihåg en som kom in klädd i en flagga.

År 1962 åkte vi till Mogetorp i Bergslagen. (Barnen var med även på denna resa och ofta kommande år.) Vi blev guidade vid Siggebohyttan och i Nora stad. Sista dagen tittade vi på sångsvanarna i sjön Tysslingen.

1964 och 1966 bodde vi i slottsgemak på Helgerums slott ett par mil söder om Västervik. Rummen var benämnda efter tidigare innehavare: unga fruns kammare, doktorns kammare och Hans Nåds kabinett. Ena året gjorde vi en isvandring med Styrbjörn Gadh som isprovare. Vi åkte också till Oskarshamn för att se på Döderhultarns världsberömda figurer.

Påsken 1970 gästade vi skidorten Mullsjö i östra Västergötland. Vi och några till bodde under själva skidbacken. Tala om lokalutnyttjande! Eftersom det var en snörik vinter åkte vi slädparti på påskaftonens eftermiddag.

Påskresan 1972 fick ett dramatiskt preludium, eftersom pensionatet vi hade bokat brann ner till grunden 10 dagar före avresan. Men skam den som ger sig. Jag kontaktade Mogetorp där vi bott 10 år tidigare. Värdfolket inhiberade en resa till sydligare trakter för att hjälpa oss. 40 var anmälda, 30 följde med. För att dessa skulle få plats införskaffades två husvagnar och allt gick bra. Några hade skidor med sig och Uno Karlsson gjorde en skidtur med dessa.

Två år senare gick färden till Vimmerby stadshotell. En dag vandrade vi till vårt fritidshus Kvarnnäset i Frödinge. En annan dag gick vandringen förbi Rumskullaeken, Sveriges största träd.
Nu hoppar vi fram till 1990 och Öland, närmare bestämt

Utefter Viråkärret, Kolmården 1984

till värdshuset Bödabaden. Vi tittade på sevärdheter i trakten t.ex. fyren Långe Erik, Neptunii åkrar och Trollskogens gamla knotiga träd. Vi gjorde en vandring genom Böda Kronopark till Hornsjön, Ölands största sjö med sitt rika fågelliv. Det råkade vara så att värdfolket Inger och Gösta Toreld i vardagslag ordnade kurser i squaredance och efter hemkomsten till Stockholm fortsatte några att "square" dansa.

År 1992 gjorde vi åter Småland den äran och styrde kosan till Vrigstad, 6 mil norr om Växjö, med inkvartering i värdshuset. Vi skulle rekognoscera en tur på Höglandsleden över väglöst land. Vi ställde bilen i närheten av Tomtabacken, Smålands högsta punkt, gick in på en bensinstation och anförde vårt bekymmer. Ställ bilen här sade de så ska vi köra den till den punkt där leden korsar nästa väg, en runda på minst 1,5 mil, och där stod den. Nu hör det till saken att en storm hade fällt skog över leden före påsk. Följden blev att vi måste gå omvägar så att vi blev försenade över en timma, men chauffören satt troget kvar och väntade. Tänk om man haft en mobiltelefon.

1998 gick vår sista påskfärd till Fiskeboda i östra Närke. Vi hade hjälp av Ingemar Nilsson och kunde göra både kortare och längre turer.

Utöver här nämnda platser gjordes påskfärder till:

1968	Brännebrona Gästis, Götene
1976	Sunne i Värmland
1978	Örserum i Värmland
1980	Saxå i Västmanland
1982	Fredensborg, Vimmerby
1984	Skogsvikens hotell, Kolmården
1986	Omberg
1988	Lundsbrunn, nära Skara
1994	Yxnerum, Åtvidaberg
1996	Plevnagården, Malmköping

Detta var några axplock ur vad vi bjöd på under påsk-resorna. Generellt för dessa resor var att vi åkte med abonnerad buss från Stockholm på skärtorsdagens eftermiddag till destinationsorten och inkvarterade oss där.

Långfredagen var vandringsdag. Vi ordnade med matsäck och fyllde våra termosar med kaffe eller te för huvudrasten. Vid hemkomsten var det dags för middag. Sedan kunde det visas bilder från trakten eller så fick vi lyssna på någon kännare av området vi gästade.

På påskaftonen gjordes en kortare vandring eller en utflykt till någon sevärdhet. Efter middagen blev det underhållning, t.ex. dans till musik av någon lokal förmåga. Sedan följde äggtoddy och maskerad till midnatt. Deltagarna uppmanades medtaga roliga kläder eller annan rekvisita.

Påskdagen var även den vandringsdag liknande långfredagen. På kvällen eventuell underhållning, samtal med övriga deltagare eller bara vila. På annandagen åkte vi tillbaka till Stockholm men kunde stanna till vid någon sevärdhet eller för en fikapaus.

Tack vare att färderna ordnades helt ideellt kunde kostnaderna hållas på mycket låg nivå.
Som exempel kan nämnas att påskfärden 1960 till Omberg gick på 135 kronor per person, för bussresa, inackordering och visningar. Jag kan citera vår legendariske skattmästare Gustav Kristiansson, som en gång sa att "dessa påskresor är billigare än det blir när man ska ut och slå runt en kväll".
Jag vill också citera Styrbjörn Gadh angående rekognosceringar "dessa är ofta roligare än själva resan". Jag kan nämna att jag var med på en sådan då vi tillsammans med Ingemar Tern åkte djupt in i den västmanländska skogen till en farbror som hade berguvar i hägn. Vilken upplevelse det var att höra dem hoa i mörkret.

Jag hoppas att någon glad pensionär tar upp dessa resor igen till fromma för kamratskapet i vår förening.
Till slut får vi inte glömma min nyss bortgångna hustru Marianne, som var den som gjorde allt för att påskresenärerna skulle trivas.

text och bild: Folke Svensson

18 Filmjölken hölls kall i kölsvinet

Fågelströms båt

Jag har varit medlem i Vandrareföreningen sedan början av 1970 men numera är jag nog mest känd som den som leder vandringen på Rånö och ofta fotograferar.

Som den skärgårdsnörd jag är deltog jag i skärgårdsturerna i slutet av 1960-talet och början av 1970- talet. Under ledning av entusiasterna Ingemar Tern och Styrbjörn Gadh ordnades turer med öppen fiskebåt. En fiskare från Möja, KB eller Karl-Bernhard Fogelström, anlitades för att kunna nå mål i skärgården dit man inte kunde komma via kollektiva kommunikationsmedel. Medföljde gjorde bl.a. Gunnel och Lars Friberg, Erik Söderberg med Katarina, Tage Brännvall, Marianne Nyberg, Gunnel Erlinge med flera som jag nog glömt namnet på.

Favoritdestinationen var Gillöga där KB också hade en fiskebod. Vi övernattade i tält tre nätter, varav de två sista på Gillöga och hade mat med oss - filmjölk ordnade KB och den kyldes i båtens kölsvin. Innan vi kom till Gillöga hade vi mellanlandat vid flera utskärgårdar, som t.ex. Almagrundet, Björkskär, Norrpada, Lygna och Biskopsö. Gillöga är ju känt från Sven Barthels böcker och vi kunde gå in i Lommens bod och åka med KB både till Gillöga Storskär och Svenska Högarna. Utanför Svenska Högarna kunde vi skymta hägringen Gunnils Öra.

Färden genomfördes under omständigheter liknande en fjällvandring. Men vi hade mestadels fint väder och kom hem solbrända och med sjöben. Vår tältplats låg nära ett berg där vi kunde se tordmular. En gång fick vi bryta på grund av blåst, regn och kyla. (Numera kan man nå dessa mål som medlem i Skärgårdsstiftelsen och då under bekvämare förhållanden.)

Mitt intresse för skärgården ledde under senare år också till ett antal utfärder med sandkilen Helmi. Helmi ligger förtöjd på Blidö. Helmi-seglingen den 26 augusti 2007 bar i blandat väder av till Sundskär. Vi hade lite regn tidvis, men också perioder av sol. Vinden var lagom och vi seglade större delen av turen till Sundskär. Där fick vi en utmärkt guidning av en man i besättningen och en redogörelse för Kerstin Fogelströms liv berättad av författaren Björn Frändegård som skrivit en bok om henne. Vi fick också se familjen Gösta Bohmans hus och det berömda dasset. Året därpå seglade vi till Svartlöga. Båda seglingarna skedde i fint väder och lagom vind, tidvis kanske litet svag.

Jag är ridnörd också och har ordnat några ridturer på islandshäst, bl.a. till Hemfosa, Fors Gård och Skärmarö, söder om Stockholm och till Lappdal i Åkersberga och Edeby Gård nära Almunge. De flesta ridningarna gjordes i en takt anpassad för nybörjare. Vi fick också tillfälle att tölta, utom på en ridning som gick i enbart skritt vilket var litet väl lätt även för nybörjare. Tölt är ju speciellt för islandshästar och väldigt roligt och det vill man inte missa. Ridningen i Lappdal skedde med mycket både tölt och t.o.m. galopp. Även galoppen gick bra, lyckligt-vis, för det är egentligen väl avancerat för nybörjare. ”Vad gör ni om vi blir efter?” frågade jag ledarna. ”Då väntar alla andra”, svarade de. Det hade de nog inte gjort – även islandshästar har tävlingsinstinkt och vill springa i kapp. De olika uthyrarna tycks ha väldigt olika uppfattning om vad som kan vara lämpligt när det gäller takten för nybörjare.

foto: Marianne Möller

Lite längre bak i tiden arrangerades även några vandringsturer under krävande förhållanden i Sarek. Jag tror inte att dessa turer utannonserades i gula bladet. Deltog gjorde bl.a. Kerstin Nygren, Ingvar Lindstål, Christer Rosell och Stig Lindström.

I Sarek krävs både tält och mat för flera dagar i ryggsäcken, eftersom det inte finns några stugor att bo i. Vädret kan också vara rätt tufft. Man kan ligga inregnad i dygn i ett litet tält medan man andra dagar kan ha fint men under dagen starkt varierat väder. En ”tröst” när man var inregnad var att några deltagare medförde konjak och whisky - whiskyn i en fältflaska, avsedd för T- sprit!

Bland vanliga vandringar minns jag den frejdige Gunne Birkes vandringar på Roslagsstigen, nästan fyra mil från Rö till Åkersberga och med stående matpaus på tio minuter med sen fullt språng. ”Här tas inga hänsyn” som Gunne Birke glatt utropade om någon blev efter. Deltog gjorde VF:s järngäng, bland andra Christer Rosell.
På senare tid minns jag skärgårdsvandringarna och uppskattar ledarnas ambition att hitta leder och badplatser. Några av de mest lyckade nytillskotten är vandringarna på Husarö och Äpplarö.

Som tekniknörd kan jag inte låta bli en fundering. I framtiden kommer kanske en liten s.k. ”app” för iPhone där man snabbt kan se vandringarna. Än så länge har vi hemsidan som jag länge hade hand om. Den startades för cirka tio år sedan på initiativ av Torsten Welander. Avsikten var att den skulle locka till sig nya medlemmar och jag tror att den blivit ett värdefullt tillskott när det gäller att annonsera ut våra vandringar.

Björn Ahlstedt

19 Vandringsresor i Europa – 13 stycken för min del

Vandrareföreningen (VF) är en fantastisk förening. Inte nog med att man får härlig motion, man får också träffa många trevliga människor och får lära känna Stockholms omgivningar och Stockholms skärgård. Men under mina år som medlem har vi också haft många turer till övriga delar av Sverige: till fjällen, Skåne, Värmland, Blekinge, Halland, Dalsland, Gotland och Höga kusten. Vi har haft påskfärder med maskerad och Kristi Himmelsfärdsturer, Allhelgonaturer och till och med julfärder.

En riktig guldålder i föreningens verksamhet var när Gösta Lagerfelt under 1980- och 90-talen arrangerade vandringsresor med buss ut i Europa. Jag hade glädjen att få vara med på tretton av dem. Färden gick till Seiser Alm i Österrike, Holland med ”waddning”, dvs. vi vandrade vid ebb en mil ut i havet till en båt som väntade på oss, Skottland, ”nio länder” när vi vandrade i Belgien, Luxemburg, Frankrike, Schweiz, Liechtenstein, Österrike, Tyskland, Danmark och Sverige. Vi var på Madeira med levadavandring, Bettmeralp i Schweiz, Teneriffa med vandring i ruskväder, Obergurgel i Österrike, Lüneburger Heide i Tyskland, Wien med operettföreställning och Beethovenvandring, Algarve i Portugal, Hintertux i Österrike med operaföreställning vid Bodensjön och Pyrenéerna i Frankrike, där vi vandrade tillsammans med vänföreningens medlemmar. Göstas resor var alltid perfekt upplagda med fantastiska vandringar, god mat och dessutom musik i bussen anpassad till landskapet vi färdades igenom.

Ännu längre bort kom vi på vandringsresan till Kalifornien som arrangerades av Carin och Caj Lindén, där vi fick uppleva både San Francisco och Yosemite National Park. Där vandrade vi ibland med medlemmar från Sierra Club.

Min egen historia i VF är att jag värvades till styrelsen 1984 som vice skattmästare och blev skattmästare 1988. (Min företrädare hette Gustav Kristiansson och var förresten en riktig krutgubbe. Inte nog med att han skötte skattmästarskapet, han hade också uppgifter om alla medlemmarna i sitt kortregister och skötte - tillsammans med ett gäng VF:are - bladningen av VF-Nytt hemma hos sig och cyklade sedan till posten med alltihopa.) När jag sedan avgick som skattmästare 1994 blev Börje Runsäther min efterträdare i tio år och sen fick jag efterträda honom och nu har det snart gått tio år igen.

Ett stort tack till alla ideella krafter, kända som okända, som givit av sin tid och som arbetat för vår förenings bästa under alla dessa år.

När jag gick med i VF 1971 var årsavgiften 15 kronor och medlemstalet cirka 600.

Kerstin Mellgren
foto: Viveka Söderströmn

20 Vandringsresa till Kalifornien

Måndagen den 15 september 1997 samlas resdeltagarna på Arlanda klockan 08:40 i god tid före avfärd klockan 10:40 med American Airlines som ska föra oss över Atlanten till Chicago.

Från Chicago färdas vi vidare till San Francisco. Från flygplatsen blir det en bussresa till hotellet där vi inkvarteras på Grant Plaza Hotel beläget på 465 Grant Avenue, hörnet av Pine Street.

Efter installationen på hotellet samlas sällskapet för att gemensamt ge sig ut på staden och ta en välkomstdrink.

Påföljande dag frukosteras det på kaféet Boudin och sedan är det dags för en rundvandring. Ett måste när man är i San Francisco är givetvis en åktur med kabelspårvagn. Vi går ner till Market Street och tar en tur med linjen Power-Hyde som för oss till Victoriaparken nära Fisherman's Wharf. Det blir en promenad på Jefferson Street längs kajen och vid Pier 39 intas dagens lunch.

Efter lunchen träffas sällskapet för att promenera längs Embarcadero till Greenwich Street och tar trappan upp till Telegraph Hill för att beundra utsikten från Coit Tower. Därifrån fortsätter vi ner på Stockton genom North Beach och China Town för att återvända till hotellet vid femtiden.

På kvällen samlas vi för att äta middag på Great Eastern Restaurant på Jackson Street.

På onsdagsmorgonen är vi uppe i ottan, utrustas med lunchpaket och transporteras med buss till Pan Toll Trail, Tamalpais, där vi tas emot av vandringsklubben Sierra Clubs kommitté för internationella turer.

Berget Tamalpais ingår i bergskedjan Sierra Nevada och har skogar med ek- och redwoodlundar. Vandringsledaren Jim Watters (en mycket spänstig senior) leder oss uppför berget Tamalpais via Stinson Beach där finns en kiosk där man kan inhandla eventuell förstärkning till sitt lunchpaket. Vi har också möjlighet att avbryta, men det är det ingen som vill. Utsikten från berget är hänförande! Noteras att dess högsta topp är 2 571 fot (eller 784 meter).

När vi kommit nerför berget för oss bussen tillbaka till Pan Toll och vidare till vårt hotell i San Francisco. Dagen avslutas med gemensam middag på Bocca Café.

Klockan 09:00 går starten dag fyra. Vi åker buss 15 på Kearny Street till hörnet Powell/Bay. Därifrån promenerar vi längs Powell mot stranden till Pier 41 där färjan "Blue and Gold" för oss till Angel Island, en tur på tjugo minuter. Vi vandrar på kilometerlånga vandringsleder samt beundrar utsikten mot Golden Gate och East Bay bland annat. Där finns även fåglar och rådjur som inte är särskilt rädda för människor.

Efter cirka tre–fyra timmar på ön återvänder vi till fastlandet vid fyratiden med färjan till Pier 41. Därifrån åker vi buss 15 tillbaka till hörnet Pine Street. Gemensam middag äts på Chevy's Mexican Restaurant vid artontiden.

Efter måltiden finns möjlighet för dem som så önskar att besöka San Francisco Museum of Modern Art.

Även dag fem går starten klockan 09:00.

Vi promenerar till Market Street och åker med snabbtåget Bart till grannstaden Oakland för att besöka museet Oakland Museum of California. Där visas Kaliforniens flora och fauna, historia och konstliv.

Bart för oss tillbaka till San Francisco vid middagstid. Eftermiddagen och kvällen nyttjar gruppen för egna aktiviteter.

Nästa dag, en lördag, är det dags att ta plats i bussen och åka norrut till halvön Point Reyes National Seashore.

Vi tas emot av Fred och Susan Lindén från vandringsklubben Bush Wackers, som för oss till det dånande Stilla Havet. Naturen består av klippiga uddar, expansiva sandstränder och öppna gräsmarker. Där finns cirka 1 500 arter av växter och djur att upptäcka. Hela dagen ägnas åt vandring och vi får sannerligen användning av våra vandringskängor!

Tillbaka i San Francisco samlas vi för gemensam middag på Hunan Restaurant mellan Broadway och Vallejo.

Söndagen den 21 september är vi riktigt tidiga för att ta

plats i bussen som startar klockan 08:00 mot nationalparken Yosemite. Färden på dryga femtio mil tar hela dagen och vi färdas högt uppe i Great Nevada, hisnande 3 000 meter över havet. Väl framme i Mariposa Giant Sequoia Grove vandrar vi cirka 1–2 timmar. Sedan fortsätter vi till hotell Cedar Lodge i El Portal.

Klockan har blivit cirka 18:00 och dagen avslutas med middag på hotellet.

Halv nio brummar bussen igång och tar oss till en parkeringsplats där vi startar en vandring som tar hela dagen.

Vi beundrar Vernal Falls, ett vattenfall på 97 meter och beger oss uppför branta stigar ända till Nevada Falls. Innan bussen för oss tillbaka till hotellet besöker vi den spegelblanka, förtrollande sjön Mirror Lake. Dagen avslutas med en gemensam middag invid hotellet.

Även nästa dag är det tidig morgon som gäller.

Bussen för oss längs tvärvägen över parken, Tioga Road. Sedan följer en kort vandring vid sjön May Lake och en picknicklunch.

Buss hämtar oss och vi åker norrut på västra sidan av bergskedjan Sierra Nevada – en mycket sägenomspunnen väg.

Innan vi anländer till vårt nya hotell i San Rafael stannar vi till och beser några av småstäderna längs vägen. Hotellet – Colonial Motel norr om San Francisco ligger i Marin County.

Dagen avslutas med gemensam middag på Marin Joe's Dining Room.

Onsdagen den 24 september startar vi med egen buss och far till Muir Woods cirka två mil norr om San Francisco.

Där beundrar vi stora rödstammiga redwoodträd. Stigen för oss över Panoramic Highway ner mot den trevliga småstaden Mill Valley där vi hoppar på buss nummer 21 och besöker Kentfield, College of Marine. Där byter vi till buss nummer 20 för att återvända till vårt hotell.

Klockan nitton samlas vi för att avsluta dagen med en gemensam middag på Panama Hotel.

Efter frukosten på torsdagen åker vi buss från San Rafael tillbaka till San Francisco. Där ska vi njuta av utsikten från Golden Gate, men dimman ligger tjock så det blir inte mycket av detta. Vi äter medhavd lunch och tar buss nummer 29 till Fulton Street och promenerar genom Golden Gate Park.

På kvällen återvänder vi till San Rafael och besöker Carin och Cajs son Fred och hans hustru Susan som bjuder oss på en trevlig barbecue i sitt hem.

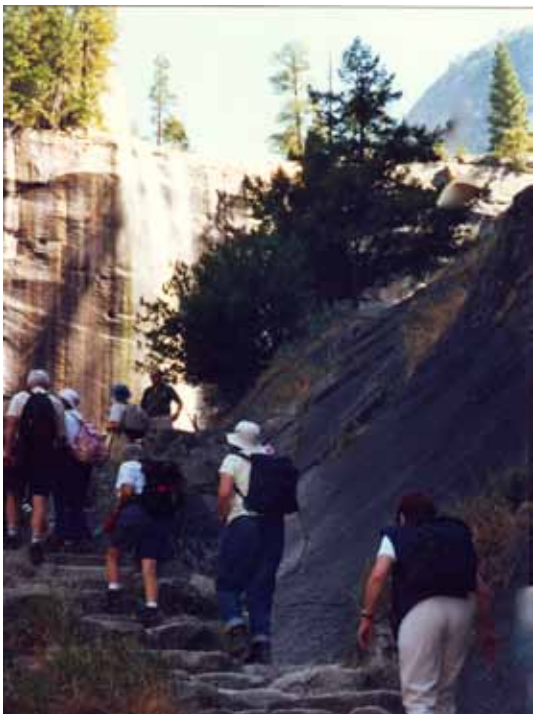

Så närmar vi oss slutet på äventyret i Kalifornien, hemresedagen är inne. Vi väcks i svinottan, klockan 05:50 startar bussen som tar oss till flygplatsen.

Ett stort tack till Carin & Caj Lindén för en fantastisk resa!

Mona och Reine Boström
foto: Carin och Caj Lindén

21 Vandrings- och kulturresa till Frankrike

Nitton vandrare från Sverige reste i maj 2009 till Charente i Frankrike för att vandra tillsammans med lokala vandringsföreningar i Frankrike. Reseledare och initiativtagare till resan var Annika Florenstam, som bott i Charente sedan 1993. Vi bodde först i Charente-Limousine i en fritidsby med renoverade gamla hus och sedan flyttade vi till trakten av Cognac där vi bodde tre nätter i en kvarn, renoverad med EU-pengar.

Där nere hade vi två minibussar som tog oss dit vi skulle. Vi vandrade omkring 10 km per dag med franska vandringsledare, ibland tillsammans med franska vandrare och ibland enbart med den svenska gruppen. Vår buskrast var förresten en okänd företeelse för fransmännen, som vi genast införde!

Vi hade oftast en vandring på förmiddagen på cirka en mil och gick ungefär lika långt efter lunchen. Måltiderna var något extra, ofta fem rätter, utsökt tillagade och mycket vackert upplagda. Den 8 maj, vår första hela dag i Frankrike, är en helgdag då man firar krigsslutet, eller rättare sagt freden, och i den by där vi var den dagen, Vieux-Ruffec, gör man det genom att vandra en mil. Man går man ur huse och vi deltog tillsammans med 150 franska vandrare i olika åldrar. Efteråt hade vi fest med olika bakverk och vin.

Ett härligt naturminne är blomsterängarna längs floden Issoire. Lunch den vandringsdagen åt vi på en gourmetrestaurang. Fransmännen verkade vana att snabbt snygga till sig till maten och för att inte chockera kypare och gäster med våra vandringskläder snyggade vi också till oss så gott vi kunde och bytte om bakom bilar och buskar.

En annan fin vandring vi gjorde var tillsammans med ett hundratal fransmän runt sjön Lac de Mas Chaban. Vid lunchtid bjöds det på en drink på torget och på kvällen hade vi fest med fransmännen. Vi bjöd dem på vargtass och björn- och renkorv. Fransmännen uppförde en pantomim vilken passade utmärkt med tanke på att vi inte helt förstod varandras språk. De gestaltade olika vandrartyper och det var verkligen roligt. Vi fick skratta! När borden sedan dukades spelade några gitarr och musettedragspel och fick dansen att komma i gång. Något att ta efter hemma, tänkte vi.

Prydligt klädda gick vi en dag på visit i slottet Rouchefoucauld. Vår guide var självaste slottsfrun, en parant äldre, mycket charmig hertiginna som talade perfekt engelska. Samma familj har bott i slottet sedan det uppfördes 980. Slottet har flera runda torn och ett fyrkantigt som byggdes som försvarsanläggning mot vikingarna. Den pampiga slottstrappan var ritad av Leonardo da Vinci.

Charente har många fina vandringsvägar och aktiva vandringsföreningar på varje ort men är ändå mest känt för sin konjak. Den fick vi också tillfälle att provsmaka, vid ett studiebesök på ett av deras destillerier. Innan vi åkte till Cognac hann vi också med en guidad stadsvandring i länets huvudstad, Angoulême.

I Cognac blev heldagsvandringen genom vinfälten en härlig upplevelse.Vi gick bland annat ett litet tag på Via Agrippa, den raka väg på cirka 50 mil, som romarna anlade på 200-talet e.Kr., mellan Saintes och Lyon och är en av lederna på Caminon till Santiago de Compostela.

Ett besök på en ekologisk vingård avrundade veckan och på kvällen ännu ett besök på gourmetrestaurang!
Tänk så mycket vi hann med att vandra, se och uppleva den här veckan! Dessutom fick vi träffa trevliga, humoristiska och omtänksamma franska vandrarvänner, som gärna vill komma hit och vandra i de svenska fjällen! Dags för oss att göra något åt det?

Barbro Loogna och Marianne Möller
foto Marianne Möller

Rapport från resa till Österlen

7 – 11 maj 2012
En majmorgon 2012 satte vi oss, 33 glada vandrare, på bussen för avfärd mot Skeppargården, cirka 5 km norr om Kivik. Vår arrangör, Anne-Marie Rosvall (med sina medhjälpare Margaretha Peiram och Marianne Svensson), hade ordnat med lunch på Fredensborgs herrgård i närheten av Vimmerby och senare på kvällen serverades vi smörgåstårtor, modell större, från Ica i Kivik. Allt väl så långt och fortsättningen blev lika bra.

Första dagens vandring på det vackra Österlen startade vid Knäbäckshusen. Vi gick på stranden men kom snart upp på heden, med sina mängder av backsippor och gullvivor. Vi besökte Stenshuvud och fick en hel del kunskap om nationalparken med alla dess särarter och vandrade sedan mellan utsiktspunkterna för att få se så mycket som möjligt av Skånes östra kust. Kivik var sedan slutmålet för majoriteten av oss, men några valde att gå hela vägen till Skeppargården.

Andra dagen stannade vi först till vid Ravlunda kyrka. Där finns Fritiof Nilsson Piratens grav med den ofta citerade inskriptionen ”Härunder är askan av en man som hade vanan att skjuta allt till morgondagen. Dock bättrades han på sitt yttersta och dog verkligen den 31 januari 1972.” Strax intill är Olle Adolphson begravd.

Vi besökte sedan lanthandeln i Vitaby, där man kunde köpa allt från spik till godis. Därifrån tog vi oss inåt landet mot Hallamölla, som ligger vid Verkaån. Där vandrade vi i bokskogen och det under den tid på året när bokskogen är som vackrast. Det går inte att beskriva, det måste upplevas. Vi avslutade via Brösarps backar, med sina blommande gullvivsängar.

Tredje dagens vandring startade vid Sandhammaren. Vi gick längs stranden och kom till Dag Hammarskölds meditationsring PAX i Backåkra, där vi åt lunch.

(Hammarsköld testamenterade sin gård till Svenska Turistföreningen men med villkoret att där inte får bedrivas kommersiell verksamhet, t.ex. ett café eller en butik. STF har därför inte råd att ha anställda för att kunna ha museet öppet för allmänheten.)

Efter lunchen fortsatte vi längs stranden till Kåseberga, och där tog vi oss upp till Ales stenar. Trots de kalla vindarna kändes det mäktigt att vara där uppe.

Dagen därpå var det skånska äventyret slut och vi for hem till Stockholm. Vi hade haft fyra underbara dagar i det ljuva Skåne.

text och foto: Karin Wahlqvist

23 Kan ”att vandra” bli ett beroende?

Visst kan väl behovet av att traska ut i naturen med kängor på och matsäck i ryggan och större delen av dagen framför sig nästan jämföras med ett drogberoende? Man vill inte vara utan njutningen i att få upp pulsen, känna väder och vind och andas frisk luft. Kroppens sinnrika system av kemiska processer med hormoner och enzymer åstadkommer ett behagligt välbefinnande. Vandringen ger också en känsla av frihet, kombinerat med tryggheten i att här och nu tillhöra en grupp. Det är en härlig känsla som man vill uppleva igen. Detta är livet!

Visst kan ett sådant koncept lätt bli vanebildande, när vi kopplar av i naturen i närvaro av ganska likasinnade och kan vara som vi är, allt detta som vi så väl behöver i en för de flesta ganska kravfylld tillvaro. Vi njuter och vi trivs för stunden, helt enkelt. Kan inte vara utan.

Detta måtte vara ett drogberoende per definition, men ett godartat beroende, som inte drabbar någon eller som man gör sig fattig på. Att vandra för hälsa, trivsel och gemenskap, för och med vem som helst, som vill hänga på. En riktigt bra drog!

Gunvor Stenbeck
foto: Jan Rygaard

24 Kropp och själ, motion och kultur hör ihop

Livskvalitet är slagordet nuförtiden. Då ska inte bara kroppen må bra utan själens tillstånd är lika viktigt. ”En sund själ i en sund kropp” är ett gammalt visdomsord som redan våra gamla vandrarkamrater år 1913 hade i tankarna. I föreningens stadgar, paragraf 1 står det: ”Dessutom må föredrag och enkla samkväm anordnas.” Bläddrar man i gamla arkiv träffar man också på alla sorters kulturaktiviteter som arrangerats under årens lopp.

Vi tycker fortfarande att det är ett viktigt inslag i föreningens verksamhet att ge medlemmarna tillfälle att träffas under enkla förhållanden över en kopp kaffe och en smörgås och lyssna till ett givande och inspirerande föredrag, som ger det där lyftet för själen. Till de här träffarna kommer gärna också våra äldsta medlemmar för att träffa gamla vandrarvänner för en kväll. Under senare år har vi hållit till på Bygdegården Anna Whitlock, som ligger centralt och bekvämt att nå för de flesta.

Det har varit ett tufft och spännande arbete att hitta lämpliga kandidater till föredragshållare. Tack vare Marianne Svensson, vår nyligen bortgångna klubbmästare, som verkligen brann för sitt VF, har vi dock lyckats erbjuda många fina kulturella inslag, ofta illustrerade med bilder. Under ledning av våra föredragshållare har vi besökt alla världsdelar och på vår resa runt jorden, vandrat i både öknar och djungler. Men vi har också tittat nära på larver, fjärilar och andra kryp. Vi har lärt oss om klimatets inverkan på vår miljö, Egyptens pyramider, ortsnamns härkomst, om spioner och flygkatastrofer, ja, listan kan göras hur lång och varierad som helst.

Också våra egna medlemmar har bidragit med bilder från sina resor och berättat om intryck från natur, kultur och människor i andra delar av världen.

Studiebesöken är också ett mycket uppskattat inslag. Det har blivit intressanta besök i synagoga och moské, hos Svenska Akademien, Kungliga Vitterhetsakademien, TV- och Radiohuset, på museer och institutioner. Många gånger har besöken blivit fullbokade med en gång, ledsamt nog för dem som inte fått plats.

Tack förresten, alla ni som har jobbat ”i köket”. På våra årsmöten och på års- och Lucia-vandringarna och klubbaftnarna är det nämligen glada och pigga vandrare som serverar kaffet, teet, smörgåsen eller kakan så att samvaron ska bli så trivsam som möjligt.

Vår förhoppning är att vi också framöver ska kunna bjuda på härliga upplevelser för både kropp och själ i den stimulerande gemenskapen som vårt VF erbjuder.

Ilse Lindahl
foto: Viveka Söderström

25 Vandringsminnen från 1999

Jag blev medlem i Stockholms Vandrareförening hösten 1999. Då hade jag flyttat till Stockholm från Småland på våren som nybliven pensionär. Jag hade upplevt Stockholm tidigare som turist vid Hötorget, Norrmalmstorg, Skansen, på konferenser med jobbet och vid besök hos dotter och övrig släkt men nu upptäckte jag mer och mer hur mycket vacker natur det finns i Stockholm. T.o.m storskog mitt i stan, Älvsjöskogen.

Min första vandring i Stockholm var Mats Gullbergs Långfredagsvandring i mars i trakterna kring Bergshamra. Kändes trevligt och bra. Var medlem i Svenska Turistföreningen innan och det blev flera vandringar. Hittade under sommaren Vandrareföreningen och jag blev medlem på hösten. Och sen blev det vandring de flesta söndagar i trevligt sällskap och mot nya mål. Ett bra sätt också att lära mig Stockholm och dess kommunikationer. Roligt också att upptäcka att konditionen efter 40 års springande på apoteksgolvet inte var så dålig.

En av mina tidigaste vandringar jag kommer ihåg, är en vandring med Folke Svensson som ledare. Marianne var också med. Vi gick vid Magelungen och slutade i Stuvsta på Egnahemsvägen hos Marianne och Folke. Där bjöds vi på kaffe och kakor! Min första kontakt men inte den sista med den svenssonska gästfriheten.
När jag fick mitt första brev från VF såg jag att det var skickat från Skogås, där jag bor och det blev början till en fin vänskap med Janne och Fifi Ljung. De gjorde båda stora insatser för föreningen, Janne som vice ordförande och medlemsansvarig och en allmän ”fixare” och Fifi som föreningens sekreterare och bollplank till Janne. 2005 flyttade de till sonens hemort Kristinehamn, tyvärr avled Janne i slutet av året. ”Det ordnar sig ” var ju Jannes motto in i det längsta.
Kerstin Nilsson var alltid lika snäll och vänlig och såg som sin uppgift att ta hand om de nya på vandringarna. På ett kort till mig skriver hon om samvaron i föreningen ”alla var så vänliga och pratade gjorde vi och njöt gjorde vi ”.
Kan det uttryckas bättre? Jag hoppar hit och dit, Lars Walldén och hans midsommarvandringar måste också nämnas. I ”ur och skur” ja det regnade oftast, men Lars var förutseende och ett år hade han gjort en överenskommelse med sin son, som hade hus i Nockeby. Vi skulle få intaga vår matsäck i sonens trädgård eftersom han och hans familj var bortresta. Så där satt vi i regnet. Kokosbollar var alltid en stående tradition på dessa vandringar.
En annan midsommarvandring, någon av hans sista, hans krafter hade börjat avta men inte fantasin. Jo, Lasse gjorde så här - han hade med sej cykeln och tog en genväg ibland och då hade han överenskommit med Raimo Heinonen och Jan Rygaard att de skulle leda. Det gick jättebra!
Nattvandring med Mats Gullberg har jag också varit med om. Det var spännande att gå där i mörkret, under Mats trygga ledning gick allt bra.
Matsäck i ladan vid Öran med regnet utanför. Senare på natten kom fullmånen fram och jag tror aldrig jag sett den så vacker. En kul nattvandring på 17 km.
Ja, här kan jag hålla på och minnas länge. Margit Öhrns vitsippsvandringar, Irma Stevelinds båtvandringar och andra vandringar, tryggt att gå med Syster Irma som hade ryggsäcken full med förbandsartiklar.
Jag har också haft förmånen att vara med i programkommittén. Att fixa program och sköta serveringen på årsmöten och klubbaftnar, ett roligt jobb med Ilse som bra planerare med Kerstin Spjut samt smörgåsnissarna Marion och Börje. Vandringsledare tror jag att jag varit 2008- 2012. Roligt att göra en insats för föreningen som har gett mig så mycket glädje. Och allas bidrag behövs i en ideell förening.

Tänk en förening som är 100 år. Från den trevliga 90-årsfesten vill jag nämna tre personer som redan då började tänka på 100-årsjubileum nämligen Gunnel Friberg, Marianne Svensson och Janne Ljung - tre eldsjälar. Men ingen av dem finns i livet i dag.

Jag vill också ge Christian Borgström en eloge. Du fick hastigt ta över medlemsregistreringen när Janne blev sjuk och sedan när Gunnel hastigt dog fick du ta över ordförandeskapet. Och idag har du dubbla roller. Stort tack Christian !

Ett varmt tack för all fin gemenskap med er alla.
God fortsättning med Stockholms Vandrareförening.

Barbro Engman
foto: Britt Bäverö

Framåtblickar

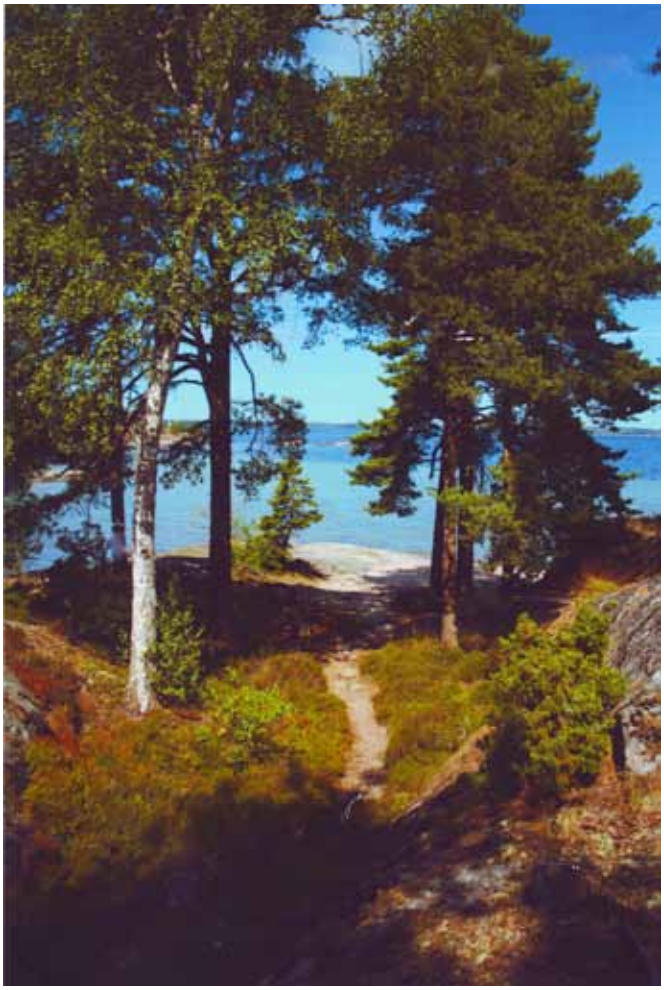

I år, 2013, går Stockholms Vandrareförening in i sitt andra sekel. Självfallet vet vi lika lite som alla andra vad det innebär av nya möjligheter, ändrade samhällsförutsättningar etc. Ett är dock säkert – föreningen kommer att ha en viktig funktion även fortsättningsvis, då den erbjuder naturupplevelser och skapar motionstillfällen för ett stort antal människor i Stockholm med omgivningar.

Inflyttningen till Storstockholm gör att de styrande vill låta bygga allt fler bostäder, vilket naturligen inkräktar på stadens grönområden och då tänker jag i synnerhet på det som populärt kallas de gröna kilarna. De är ju något som framsynta stadsplanerare över tid låtit bevara intakta i relativt stor utsträckning, även om vi kan notera en hel del ”kapningar” av gröna ytor även i nationalstadsparken.

Kan då föreningen och dess medlemmar göra något för att i någon mån motverka eller i varje fall begränsa de skadeverkningar för friluftslivet som förminskade ytor av skogs- och ängsmark utgör? Ja, vi kan under alla omständigheter försöka. Gärna bilda lokala opinioner som förhoppningsvis kraftfullt kan och vill framföra synpunkter i lämpliga fora. Föreningen är dock ingen accepterad remissinstans i plan- och byggnadsfrågor. Jag är inte heller säker på att vi skulle vilja vara det, eftersom det även inom föreningen kan finnas olika intressen i berörda avseenden. I de flesta fall kan inte föreningen eller dess medlemmar förhindra att utvecklingen har sin gång.

Föreningens styrelse besjälas av en önskan att fortsätta med att tillgodose nuvarande och kommande medlemmars intresse av att få naturupplevelser genom vandringar i skog och mark med hjälp av bra vandringsledare.

Vi vill också fortsätta att arrangera möten med kulturell anknytning, såsom klubbaftnar med föredragshållare, som berättar och visar bilder från resor, ofta från fjärran länder. Även studiebesök, då medlemmarna får inblick i andra samhällsföreteelser, ingår i den mängd av aktiviteter, som föreningen även fortsättningsvis kommer att arrangera.

Stressen och det tempo som arbetslivet kräver i dag borde locka yngre personer till föreningen, genom att de får en chans till återhämtning i naturen. Det skulle också ge föreningen en välbehövlig föryngring.

Jag tror att föreningens medlemmar i framtiden kan hämta inspiration och tips genom att ta del av vår minnesskrift och inse att föreningen har gjort en god samhällsinsats, genom att bereda så många genom åren, tillfälle till stärkande vandringar med trevligt umgänge i vackra omgivningar.

Christian Borgström

Procentuell fördelning av medlemmar 2011 efter åldersgrupp och kön

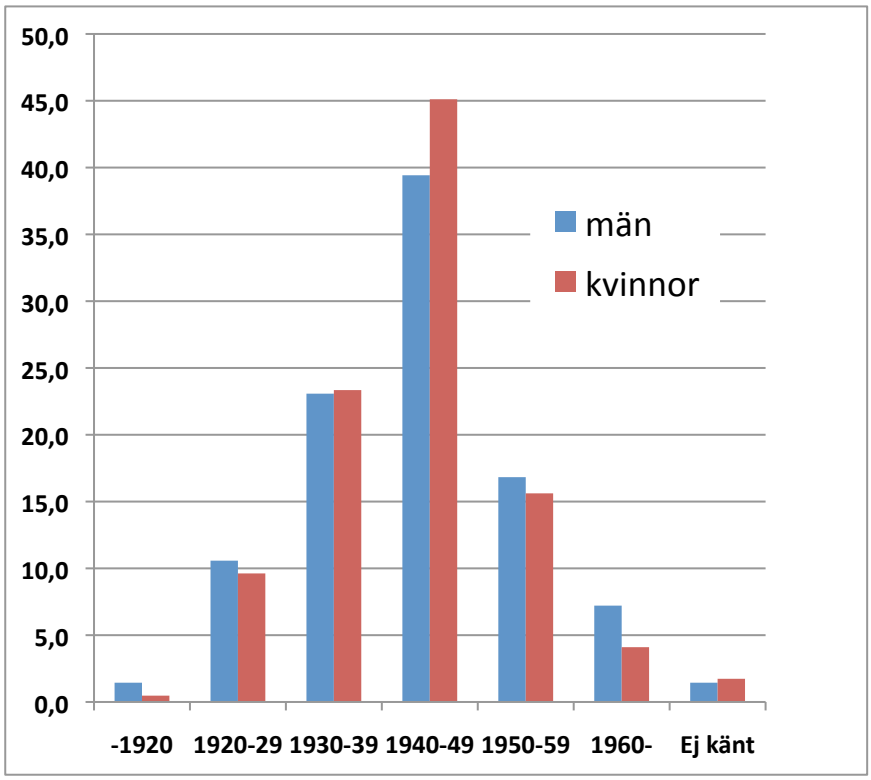

Födelseår

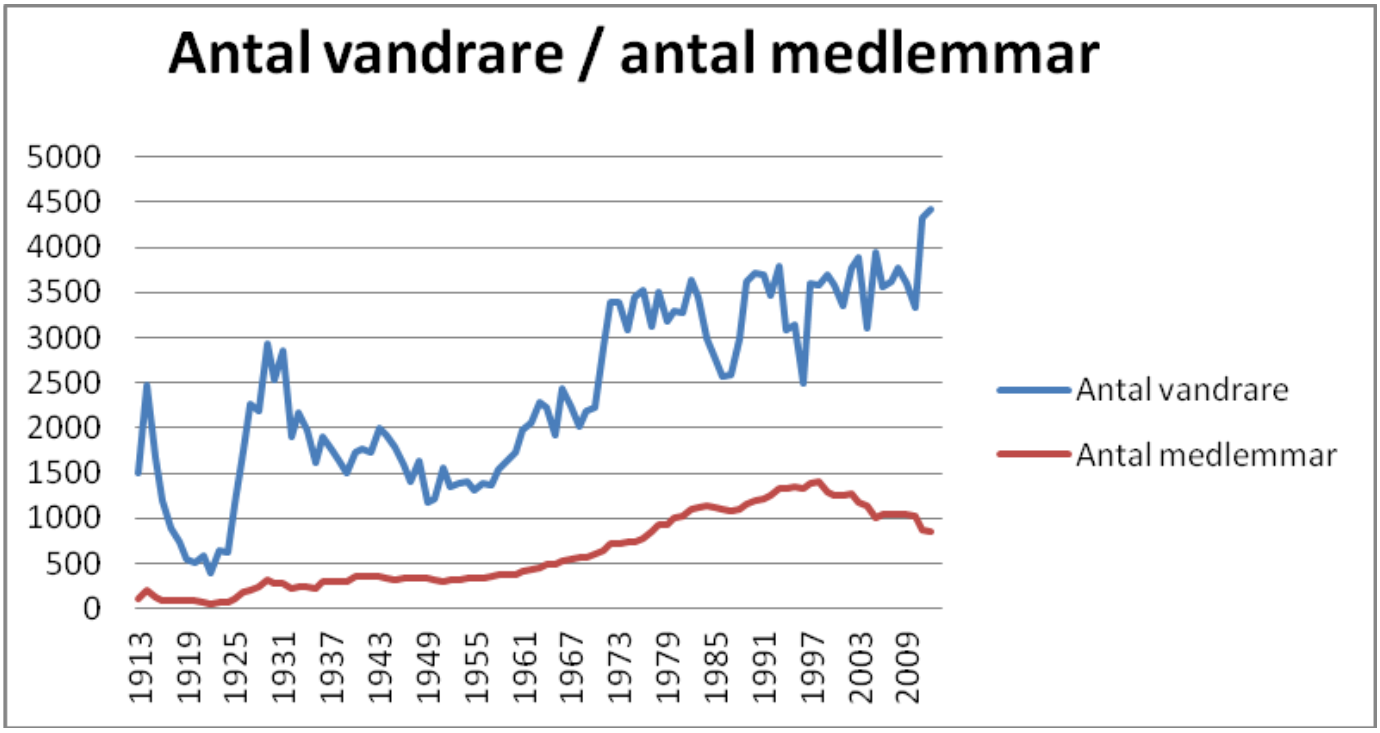
Antal vandrare / antal medlemmar
5000
4500
4000
3500
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
1913
1919
1925
1931
1937
1943
1949
1955
1961
1967
1973
1979
1985
1991
1997
2003
2009
Antal vandrare
Antal medlemmar

foto Britt Bäverö

Vem är det som smyger uti skogen?
Vad är det som syns mellan buskar och snår?
Är det trollen måntro?
Nej, det är Vandrareföreningen som är ute och går.

Lena Vannesjö

STOCKHOLMS VANDRAREFÖRENING

VANDRINGSLEDARE 2012